

Tevredenheid over de woonomgeving op het Nederlandse platteland

L.A. (Luuk) Alferink

(s2246988)

Groningen, januari 2015

Masterscriptie Sociale Planologie

Scriptiebegleider: dr. T. Haartsen

Tweede beoordelaar: prof. dr. D. Strijker

**rijksuniversiteit
groningen**

Tevredenheid over de woonomgeving op het Nederlandse platteland.

Luuk Alferink

Foto's titelblad:

http://vorige.nrc.nl/binnenland/article2329078.ece/Studie_platteland_even_gewelddadig_als_stad

<http://www.deventer.nl/wonen/platteland-dorpen/schalkhaar>

http://www.refdag.nl/nieuws/economie/leegstand_dreigt_op_het_platteland_1_810960

<http://www.dekopwerkt.nl/gebiedsvisie-polder-waard-nieuwland-2/>

VOORWOORD

Voor u ligt mijn masterscriptie die het einde van mijn studie Sociale Planologie betekent. In de afgelopen maanden heb ik zeer hard gewerkt om mijn mastertraject op de Rijksuniversiteit Groningen met deze scriptie te kunnen afronden. Het is een zeer leuke en leerzame periode geweest, waar ik mezelf beter heb leren kennen. Door mijn interesse in de woonomgeving en specifiek voor die in landelijke gelegen gebieden, ben ik tot deze opdracht gekomen. Nadat ik me breed heb georiënteerd over de problematiek en de mogelijkheden ben ik na verloop van tijd tot dit onderzoek ontwerp gekomen. Uiteindelijk ben ik dan ook blij dat ik deze scriptie kan presenteren.

Bij dezen wil ik iedereen bedanken die mij heeft gesteund tijdens het afronden van mijn scriptie. Ten eerste wil ik graag mijn begeleidster Tialda Haartsen bedanken voor de gesprekken, maar ook de bijsturing waar het nodig was. Ten tweede wil ik Marlyn Rodel bedankt voor haar steun en begrip. Daarnaast wil ik ook Rienk Kuipers en alle andere die mij geholpen hebben in deze laatste fase van de studie bedanken. En als laatste maar zeker niet de minste wil ik graag mijn familie en vrienden bedanken voor hun interesse, hulp en natuurlijk de ontspannende momenten.

Tot slot wil ik u veel leesplezier wensen.

Groningen, januari 2015

Luuk Alferink

SAMENVATTING

Het Nederlandse platteland bezit door haar diversiteit een verscheidenheid aan woonomgevingen. Er vinden ontwikkelingen plaats op het platteland zoals: krimp, ontgroening, vergrijzing, verstedelijking en schaalvergroting. Aanleiding voor dit onderzoek is of er tussen de verschillende typen platteland. Het Nederlandse platteland kent een diversiteit aan woonomgevingen met ieder haar eigen kwaliteiten. Om te bepalen of de mate van landelijkheid, invloed heeft op de mate bewoners tevreden zijn over de betreffende woonomgeving is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“Hoe tevreden zijn inwoners van het Nederlandse platteland over hun woonomgeving, en zijn de verschillen in de tevredenheid over de woonomgeving te verklaren vanuit de mate van de landelijkheid en heeft de mate van landelijkheid invloed op welke kenmerken van de woonomgeving en huishoudenskenmerken bijdragen aan de tevredenheid over de woonomgeving?”

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is er een conceptueel model ontwikkeld. Hierin is vanuit de theorie beschreven op welke wijze tevredenheid over de woonomgeving tot stand komt, wat de woonomgeving en het Nederlandse platteland precies inhouden en op welke wijze het Nederlandse platteland in te delen is in verschillende typen woonomgevingen. De logistische regressie wordt gevoed met data uit het Woon Onderzoek Nederland 2012 (WoON 2012). Uit deze dataset van 69.339 cases en 777 variabelen zijn de variabelen en cases geselecteerd die relevant zijn voor het verklaren van de tevredenheid over de woonomgeving op het Nederlandse platteland. Aan het WoON 2012 is data toegevoegd die onderscheid maken in de mate van landelijkheid van een bepaalde woonomgeving. De landelijkheids-indicatoren die aan het WoON 2012 toegevoegd zijn de volgende variabelen: dorpsgrootte, hoeveelheid inwoners dat binnen een kwartier en een half uur bereikt kunnen worden en de afstand tot de voorzieningsstad.

Vervolgens wordt met de eerste logistische regressie aangetoond dat een hogere bereikbaar aantal inwoners, binnen een half uur vanuit een postcodegebied, een significant positieve invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving. Ook is aangetoond dat een grotere afstand tussen de voorzieningsstad en het postcodegebied waar de plattelandsbewoner woonachtig is een significant negatieve invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving. Opvallend is wel dat de verschillen tussen de verschillende plattelandsgebieden in welke mate bewoners tevreden minimaal zijn.

De significante landelijkheid-indicatoren zijn vervolgens gebruikt voor de vervolganalyse, waarin de tevredenheid is gerelateerd aan kenmerken van de woonomgeving en de kenmerken van het huishouden. Doordat de ratiovariabelen om privacy gevoelige redenen niet konden worden gekoppeld aan alle vragen van het WoON 2012 is er voor gekozen om deze twee significante indicatoren op te splitsen in twee uiterste groepen. In meerdere uitgevoerde logistische regressies over de verschillende groepen en het gehele platteland is aangetoond dat er overeenkomsten en verschillen zijn tussen de bepaling van de tevredenheid over de woonomgeving in de verschillende gebieden.

Concluderend kan worden gesteld dat plattelandsbewoners die wonen in een woonomgeving die nabij de stad is gelegen of een woonomgeving waarbinnen een groter aantal personen kunnen worden bereikt, tevredener zijn over de woonomgeving dan plattelandsbewoners die verder van een stad wonen of die een kleiner aantal inwoners kunnen bereiken binnen een half uur rijden. Uit de analyse kwam naar voren dat men over het in het gehele platteland van Nederlander bijna even tevreden is over de woonomgeving. Doordat iedereen in bijna gelijke mate tevreden is, dus dat het gat tussen de gewenste situatie en de huidige situatie in de gebieden met de verschillende mate van landelijkheid. Dit onderzoek heeft ook aangetoond dat de huidige en gewenste woonomgevingssituatie in sommige kenmerken met elkaar overkomt maar dat er ook verschillen zijn.

Er zijn kenmerken van de woonomgeving die over het gehele platteland van invloed zijn op de tevredenheid over de woonomgeving, zoals de aantrekkelijkheid van de bebouwing, gehechtheid aan de buurt, veel contact met de niet directe buren, de beoordeling of de buurt het afgelopen jaar vooruit is gegaan, de sociale cohesie, overlast en tevredenheid over het groen. Er zijn echter ook kenmerken die juist voor de verschillende gebieden naar de mate van landelijkheid significant van invloed zijn op de tevredenheid over de woonomgeving, namelijk het type woning waar men in woont, contact met de directe buren, prettige omgang in de buurt, angst om lastiggevallen of berooft te worden, oordeel over de buurt voor het komende jaar, oordeel over de verloedering, oordeel over winkels en basisscholen, huishouden, de leeftijd, opleiding en besteedbaar inkomen.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doel	8
1.3 Vraagstelling.....	8
1.4 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie	9
1.5 Leeswijzer	9
HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER	10
2.1 De woonomgeving	10
2.2 Tevredenheid over de woonomgeving.....	11
2.3 Het Nederlandse platteland als woonomgeving.....	17
2.4 Verschillen in de tevredenheid over de woonomgeving in verschillende plattelandsgebieden	20
2.5 Conceptueel model en conclusies.....	21
HOOFDSTUK 3: METHODOLOGIE.....	23
3.1 Data logistische regressie	23
3.2 Variabelen	24
HOOFDSTUK 4: RESULTATEN	32
4.1 Tevredenheid over de woonomgeving per twee uitersten van de landelijkheid-indicator	32
4.2 Tevredenheid in relatie met de woonomgeving kenmerken en de mate van landelijkheid van een bepaalde woonomgeving.....	34
HOOFDSTUK 5: DE CONCLUSIE.....	41
HOOFDSTUK 6: REFLECTIE EN AANBEVELINGEN	43
6.1 Reflectie op onderzoek	43
6.2 Aanbevelingen.....	44
LITERATUURLIJST	45
BIJLAGEN:	55
Bijlage 1 - Bookkeeping.....	56
Bijlage 2 - Voorzieningsgebieden.....	57
Bijlage 3 - Onafhankelijke variabelen.....	58

FIGUREN EN TABELLEN

Figuren:

- Figuur 2.1: Conceptueel model

Tabellen:

- Tabel 3.1: Toetsen representativiteit
- Tabel 3.2: Transformatie afhankelijke variabelen
- Tabel 3.3: Aantal inwoners per postcodegebied
- Tabel 3.4: Aantal inwoners binnen kwartier rijden
- Tabel 3.5: Aantal inwoners binnen half uur rijden
- Tabel 3.6: Afstand naar voorzieningsstad
- Tabel 4.1: Tevredenheid over de woonomgeving per landelijkheids-indicator
- Tabel 4.2: Tevredenheid over de woonomgeving per landelijkheids-indicator
- Tabel 4.3: Overzicht selectie respondenten per significante landelijkheids-indicator
- Tabel 4.4: De tevredenheid over de woonomgeving in relatie met woonomgevingskenmerken en de huishoudenskenmerken met de landelijkheids-indicatoren als onderscheidende factor in de modellen

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

Het Nederlandse platteland is momenteel onderhevig aan verschillende ontwikkelingen zoals: krimp, ontgroening (Steenbekkers et al., 2006; Van der Aa en Huigen 2000), vergrijzing (Huigen en Van der Velden, 1989; Janssen en Lammerts 1999), verstedelijking en schaalvergroting (Steenbekkers en Vermeij, 2013). Daarnaast willen plattelandsbewoners een woonomgeving die zoveel mogelijk aan hun behoefte en wensen voldoet. Of zoals Van Dugteren (2001) het beschrijft: *“Een gracht aan de voordeur, een weiland in de achtertuin”*. Woonconsumenten willen de stad binnen handbereik hebben, de voorzieningen om de hoek, maar toch de rust en natuur van het platteland in een sociaal goede omgeving. In het Nederlandse platteland is er onderscheid te maken in verschillende gebieden die allemaal eigen kwaliteiten hebben. De vraag is of de bewoners van de verschillende mate landelijkheid van het Nederlandse platteland, even tevreden zijn over de woonomgevingen. Daarnaast is het interessant of zij dezelfde kenmerken van de woonomgeving belangrijk vinden.

1.1 Aanleiding

De woonomgeving is een belangrijke graadmeter voor de kwaliteit van leven (Perez et al., 2001). De meningen over de woonomgeving van bewoners zijn zeer divers, omdat deze meningen worden gevormd vanuit verschillende achtergronden. Daarom dragen deze meningen bij aan een goed inzicht in welke aspecten van de woonomgeving op een positieve of op een negatieve wijze bijdragen aan de tevredenheid van de bewoner (Adriaanse, 2007). Al deze meningen geven gezamenlijk een goed beeld van de kwaliteiten en mogelijk de mindere negatieve punten van de woonomgeving. Deze inzichten geven een duidelijk beeld op welke wijze de woonomgeving verbeterd kan worden.

Van Dam en Visser (2006) hebben aangetoond dat wanneer een woonomgeving meer ‘kwaliteiten’ bezit, dit een positieve invloed heeft op de transactiewaarde van de woning. Toekomstige bewoners zijn dus bereid om meer te betalen voor een woonomgeving die beter aan de behoeften en wensen voldoet (Visser en Van Dam, 2006). In deze economische studies komen voornamelijk de stedelijke woonomgeving aan bod, omdat deze vanuit economisch perspectief interessanter zijn dan de woonomgeving in het Nederlandse platteland. Onderzoek dat zich wel op het platteland richtte, was vooral gericht op het achterhalen van de kenmerken die van belang zijn bij de keuze van een nieuwe woning. De tevredenheid over de woonomgeving van mensen die er al langer wonen is in die onderzoeken onderbelicht gebleven. Vaak worden deze kenmerken gerelateerd aan de

verhuisintenties van de bewoners van de betreffende regio. Tevens is er onderzoek gedaan naar de woonwensen van consumenten met betrekking tot de woning. Regelmatig worden in soortgelijke onderzoeken de woonwensen (Wassenberg et al., 1994) of de tevredenheid van bewoners (Van Iersel en Marsman, 1999) over de woning en woonomgeving in kaart gebracht. De totstandkoming van de tevredenheid van de woonomgeving is op het Nederlandse platteland nog onderbelicht gebleven. Door alle eerder genoemde ontwikkelingen zoals krimp en ontgroening is de vraag wat de toekomst is van het Nederlandse platteland. Aangezien het platteland kwetsbaar is door krimp, ontgroening, schaalvergroting. Dit onderzoek richt zich dan ook op de verschillende mate van landelijkheid van de woonomgevingen op het Nederlandse platteland in relatie met de tevredenheid over de woonomgeving..

1.2 Doel

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken of er tussen de verschillende typen woonomgevingen op het Nederlandse platteland, een verschil is in de beoordeling van de tevredenheid over de woonomgeving. En wanneer er een verband blijkt te zijn, inzichtelijk zijn welke kenmerken positief of op een negatieve wijze bijdragen aan de tevredenheid van de woonomgeving. Aan de hand van deze inzichten kan er gericht worden gewerkt aan de verbetering van de woonomgeving op het platteland.

1.3 Vraagstelling

Het bovenstaande doel leidt tot de volgende centrale vraag:

“Hoe tevreden zijn inwoners van het Nederlandse platteland over hun woonomgeving, en zijn de verschillen in de tevredenheid over de woonomgeving te verklaren vanuit de mate van de landelijkheid en heeft de mate van landelijkheid invloed op welke kenmerken van de woonomgeving en huishoudenskenmerken bijdragen aan de tevredenheid over de woonomgeving?”

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- 1 Uit welke aspecten bestaat de woonomgeving?
- 2 Op welke wijze wordt de tevredenheid van de woonomgeving bepaald?
- 3 Op welke wijze valt de mate van landelijkheid te definiëren?
- 4 Hoe tevreden zijn de inwoners van het Nederlandse platteland over de woonomgeving en is er onderscheid te maken in typen woonomgevingen in welke aspecten van de woonomgeving daarop van invloed zijn?

1.4 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

Er is al veel onderzoek gedaan naar factoren die een positieve invloed hebben op de waarde van een woning (zie bijvoorbeeld Visser en Van Dam, 2006). De uitkomsten van deze onderzoeken zijn interessant voor marktpartijen, overheden, woningcorporaties en woonconsumenten. Deze onderzoeken worden vooral uitgevoerd in de verstedelijkte gebieden, omdat deze economisch gezien interessant zijn. Het Nederlandse platteland is hierin onderbelicht gebleken. Ook zijn er veel onderzoeken gedaan naar de leefbaarheid of migratie op het Nederlandse platteland. In deze onderzoeken ligt de focus vaak op een bepaald gebied of op een bepaalde regio, waardoor de bevindingen vaak regio-specifiek zijn (Bijker en Haartsen, 2010). Deze onderzoek gingen vaak over woningvoorkeuren en migratie stromen. Dit onderzoek zal zich richten op het gehele Nederlandse platteland en heeft de huidige bewoner van het Nederlandse platteland als onderzoek eenheid.

Op de vraag op welke wijze de leefbaarheid van de woonomgeving kan worden verbeterd, kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Dit komt doordat de bewoners diverse voorwaarden en behoeften hebben met betrekking tot de leefomgeving (Leidelmeijer et al., 2011). Dit onderzoek geeft een inzicht in de verschillende typen platteland en de tevredenheid over de woonomgeving in deze gebieden. Met het inzicht in welke voorwaarden en behoeften van belang zijn, kan er specifieker op de wensen van de bewoners met betrekking tot de woonomgeving worden ingespeeld. Dit kan leiden tot een hogere tevredenheid over de woonomgeving. Daarnaast geeft het inzicht in de verschillen in behoeften tussen de verschillende typen platteland.

1.5 Leeswijzer

Het theoretisch kader start met een inzicht in wat de woonomgeving is (paragraaf 2.1). Vervolgens zal de totstandkoming van de tevredenheid over de woonomgeving in theorie worden behandeld. In paragraaf 2.3 zal de woonomgeving van het platteland beschreven worden. Deze paragraaf zal ingaan op het onderscheid dat gemaakt kan worden tussen de diverse Nederlandse plattelandsgebieden. In hoofdstuk 3 zal vervolgens de methode worden behandeld. Vervolgens zullen in hoofdstuk 4 de resultaten van het empirische onderzoek worden toegelicht. De resultaten bestaan uit twee delen waar ten eerste de invloed van de verschillende plattelandswoonomgeving op de tevredenheid over de woonomgeving wordt onderzocht. En ten tweede wordt er onderzocht of er verschillen zijn tussen de verschillende plattelandswoonomgevingen. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies van dit onderzoek. Tot slot geeft hoofdstuk 6 een reflectie op het onderzoek en zullen er aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden gegeven.

HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER

2.1 De woonomgeving

In het verleden zijn er al vele pogingen ondernomen om de definitie van de woonomgeving vast te stellen. De meeste definities zijn gebaseerd op de definitie van Vitruvius (Daamen, 2005). Vitruvius onderscheidt drie termen om de kwaliteit van een bouwwerk te omschrijven namelijk: schoonheid, bruikbaarheid en degelijkheid. Deze termen kunnen worden herkend in de definitie die het voormalige Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM, 2006) heeft opgesteld voor meerdere nota's betreffende de ruimtelijke ordening. De definitie die het VROM had opgesteld bestond uit gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

Een andere maar soortgelijke benadering van de woonomgeving bestaat uit een drietal elementen: functionele kenmerken, sociale elementen en fysieke elementen (Van Dam en Visser, 2006). Onder de functionele elementen behoren kenmerken die de functionaliteit van het leven verklaren. Dit zijn kenmerken zoals: de bereikbaarheid door middel van openbaar vervoer maar ook de toegankelijkheid naar winkels, scholen en werk. De sociale elementen kunnen worden uitgelegd door middel van de bevolkingsdichtheid, bevolkingssamenstelling, percentage koop en huur woningen, sociale status van de wijk die bestaat uit inkomen, opleidingsniveau en het werkeloosheidspercentage. Het fysieke element beslaat de woningdichtheid, de kwaliteit van de bebouwing en de openbare ruimten (Van Dam en Visser, 2006).

Een socialere benadering van de woonomgeving wordt gegeven door Wassenberg en Goetgeluk (2005). Zij zien de woonomgeving als de dagelijkse leefomgeving. Zij leggen dit uit aan de hand van elementen die op loopafstand van de woning te bereiken zijn. In het onderzoek van Wassenberg en Goetgeluk (2005) is aangetoond dat de tevredenheid en kwaliteit van de woonomgeving een steeds grotere invloed heeft op de tevredenheid over de woning. Het is echter nog onduidelijk welke specifieke kenmerken van de woonomgeving van invloed zijn op de tevredenheid de plattelandsbewoner. Fleury-Bahi et al. (2008) benadrukken dat het sociale karakter van de woonomgeving van invloed is op de tevredenheid ervan.

Bij de keuze van een woonconsument voor een nieuwe woning, zijn de kwaliteiten van de woning leidend ten opzichte van de kwaliteiten van de woonomgeving (Ennen, 2004). Dit is logisch, aangezien de woonconsument waarschijnlijk veel tijd in deze woning zal doorbrengen. Echter moet de invloed van de woonomgeving op het levensgeluk niet worden onderschat aangezien de

woonomgeving ook een grote rol speelt in de kwaliteit van leven (Perez et al., 2001). Daarnaast is het niet zo dat één type woonomgeving door alle individuen als gewenst wordt beschouwd. De ene woonconsument kan een voorkeur geven aan een stedelijke omgeving en een ander heeft een voorkeur voor een landelijke omgeving. Elke omgeving heeft zijn eigen kwaliteiten (Van Dugteren, 2001). Om deze reden bieden de meningen van bewoners inzichten in welke kenmerken bewoners belangrijk vinden in hun woonomgeving (Adriaanse, 2007). Met de gedachte dat elke bewoner een andere achtergrond heeft en een andere mening heeft over de facetten van de woonomgeving. In hoofdstuk 2.2 zal nader worden ingegaan op welke wijze de tevredenheid van de woonomgeving tot stand komt.

In dit onderzoek zal de woonomgeving benaderd worden op de wijze dat Visser en Van Dam (2006). Hierbij maken zij onderscheid tussen fysieke woning- en woonomgevingskenmerken, sociale omgevingskenmerken en functionele omgevingskenmerken. Deze benadering maakt een duidelijk onderscheid tussen de verschillende kenmerken en kan vertaald dit duidelijk naar meetbare factoren.

2.2 Tevredenheid over de woonomgeving

2.2.1 Bepalen van de tevredenheid

Om te kunnen bepalen wat een individu belangrijk vindt in de woonomgeving, zal ten eerste inzichtelijk worden gemaakt op welke wijze de tevredenheid over de woonomgeving wordt gevormd. Het tot stand komen van de tevredenheid van een individueel persoon is een cognitieve samenkomst van factoren (Campbell et al., 1976). Dit komt voornamelijk doordat de tevredenheid wordt bepaald door de perceptie van personen. Galster en Hesser (Galster, 1987; Galster en Hesser, 1981) onderscheidden de woontevredenheid als een kloof tussen de huidige- en de gewenste situatie van een individu. Deze benadering wordt ook wel de 'huidig-wenselijk gat' benadering genoemd. De 'huidig-wenselijk gat' benadering gaat ervan uit dat de mate van tevredenheid afhangt van in hoeverre de huidige situatie overeenkomt met de gewenste situatie. Hoe groter de overeenkomst tussen de gewenste en de huidige situatie, hoe groter de tevredenheid en andersom.

Huidige situatie

De huidige situatie van een woonomgeving bestaat uit objectieve kenmerken te weten: de hoeveelheid winkels, de bevolkingsdichtheid, de bebouwing en dergelijke. Doordat een individu woonachtig is in een bepaalde woonomgeving zal hij ook interacteren met de kenmerken van deze woonomgeving. Mensen hebben grote verschillen in verlangens, waardoor een bepaalde

woonomgeving door de ene persoon als prettig kan worden ervaren en door de ander als minder prettig kan worden ervaren. De objectieve kenmerken uit de woonomgeving krijgen hierdoor een subjectieve dimensie (Amerigo, 1990). Amerigo (1997) stelt dan ook dat de huidige woonsituatie wordt beoordeeld door middel van een dynamische interactie tussen het individu en zijn woonomgeving.

Gewenste situatie

De gewenste situatie is de situatie zoals een bewoner van een woning die graag zou willen zien. Hoe deze situatie eruit ziet is afhankelijk van welke kwantiteit of kwaliteit er wordt gewenst door de woningconsument. Dit wordt gevormd door de behoefte, de ervaring en de ambitie van het individu (Campbell et al., 1976). Op deze wijze ontwikkelt een individu een gewenste situatie op basis bepaalde kwaliteiten die een woonomgeving volgens het betreffende individu zou moeten bezitten. De behoefte komt voort uit wat een individu denkt nodig te hebben op basis van zijn huishoudensamenstelling en de levensfase waarin deze persoon zich bevindt (Campbell et al., 1976). De ervaring wordt gevormd door ervaringen uit het verleden en de ambitie wordt gevormd door wat mogelijk is binnen het inkomen en gevoel op welke wijze men persoonlijke doelen kan behalen. Door middel van specifieke kenmerken construeert een individu een referentietoestand van de wenselijke woonomgeving. Hoe meer de huidige situatie overeenkomt met de gewenste situatie des te groter de tevredenheid zal zijn (Galster, 1987). Wanneer het gat tussen de huidige en de gewenste situatie te groot is, heeft het individu enkele keuzes. De eerste keuze is om te verhuizen en de tweede om de situatie te accepteren en de verwachtingen bij te stellen. Ook kan de gewenste situatie veranderen, bijvoorbeeld omdat een bewoner overgaat in een nieuwe levenscyclus (Rossi, 1995; Amerigo, 1997). Persoonlijke keuzes en verwachtingen zijn van invloed op de tevredenheid over de woonomgeving (Douthitt et al., 1991; Rainwater, 1974). Om inzicht te krijgen uit welke kenmerken de woning en woonomgeving bestaat zal in paragraaf 2.2.2 hier nader op in worden gegaan.

2.2.2 Kenmerken van de woonomgeving

In het onderzoek naar de kenmerken van de woning en woonomgeving die van invloed zijn op de beslissing van welke prijs een persoon bereid is te betalen voor een woning, verdelen Visser en van Dam (2006) deze van belang zijnde kenmerken in vier groepen. :

- Fysieke woningkenmerken
- Fysieke woonomgevingskenmerken
- Sociaal-culturele en sociaal economische woonomgevingskenmerken

- Functionele woonomgevingskenmerken

Het onderzoek van Visser en van Dam (2006) is vanuit een economisch perspectief uitgevoerd, terwijl dit onderzoek juist een sociale benadering heeft. Desondanks geeft de prijs die huizenkopers bereid is te betalen voor een bepaalde omgeving een goede weergave. De kenmerken van de woonomgeving zullen hieronder nader uiteen worden gezet. In dit onderzoek zullen de fysieke woningkenmerken buitenbeschouwing worden gelaten, omdat het onderzoek zich specifiek richt op de woonomgeving. Mogelijk zullen enkele woning gerelateerde aspecten worden meegenomen in dit onderzoek. Deze zijn te vinden zijn in categorie van fysieke woonomgevingskenmerken.

Fysieke woonomgevingskenmerken

De fysieke kenmerken van de woning zijn van invloed op de manier waarop de omgeving wordt ervaren. Er is veel onderzoek gedaan naar de kenmerken die van invloed zijn op de aankoopprijs van een woning. Huizenkopers zijn meer tevreden wanneer de woning en de woonomgeving beter bij de wensen van het gezin past (Douthitt et al., 1991; Rainwater, 1974). In de landelijke gebieden moeten deze woningen bijvoorbeeld steeds ruimer zijn en de voorkeur gaat steeds vaker uit naar een twee-onder-één-kap of een vrijstaande woning (Wassenberg et al., 1994; Knol en Van Dugteren 2001). Naast het type heeft de leeftijd van een woning ook invloed op de tevredenheid. Uit onderzoek blijkt dat woningen die tussen 1971 en 1990 zijn gebouwd, per vierkante meter minder opbrengen dan woningen die voor 1906 zijn gebouwd. Echter gaat dit niet op voor het platteland. Tevens geeft het onderzoek aan dat de woningen van voor 1970 van mindere kwaliteit zijn en daardoor als minder waardevol worden beoordeeld (Van Dam, 2002).

De fysieke woonomgevingskenmerken bestaan voornamelijk uit de woningdichtheid, kwaliteit van de bebouwde omgeving en openbare ruimte, de hoeveelheid groen, de aanwezigheid van water en bedrijventerreinen (Van Dam en Visser, 2006). Bomen, parken en plantsoenen dragen op een positieve wijze bij aan de leefbaarheid van de omgeving (Orland et al., 1992; More et al., 1988). Verder is er aangetoond dat veel groene en blauwe kenmerken in de omgeving een positief effect hebben en dus leiden tot hogere woningprijzen (Fennema, 1995; Luttik en Zijlstra, 1997; Van Leeuwen, 1997; Luttik, 2000; Bervaes et al., 2004 in Visser en Van Dam, 2006). Uit de hogere woningprijzen blijkt dat een gemiddelde huiseigenaar bereid is om meer te betalen voor een dergelijke woning met bijbehorende omgeving. Het omliggende landschap en natuur zijn belangrijke pijlers. Deze kenmerken gelden voornamelijk in de verder van de stad gelegen gebieden (Bijker en Haartsen 2010; Visser en Van Dam 2006). Woonconsumenten hechten daarnaast ook waarde aan een aantrekkelijke bebouwing in de woonomgeving (Amerigo en Aragonés, 1997). De

aanwezige openbare ruimte in de buurt wordt door bewoners van een buurt ook meegenomen in de beoordeling van de woonomgeving. Wanneer de bebouwing en de buurt verloederd is, heeft dit een negatieve invloed op de woontevredenheid (Amerigo en Aragonés, 1997). Teruggelinkt aan de definitie van VROM kunnen de fysieke kwaliteit van de leefomgeving worden gemeten aan de hand van gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde. Hierbij dragen een goed onderhouden, schone en veilige omgeving aan bij (De Hart et al., 2002).

Sociaal-culturele en sociaal economische woonomgevingskenmerken

Douthitt et al. (1991) en Rainwater (1974) stellen dat persoonlijke keuzes en verwachtingen van invloed zijn op welke woonomgeving kenmerken een persoon belangrijk vindt. De persoonlijke keuzes en verwachtingen die de betreffende persoon heeft komen voort uit de gezinssituatie en de levensfase van de betreffende persoon (Aragonés en Corraliza, 1992; Bonnes et al., 1991; Hourihan, 1984 in Amerigo en Aragonés, 1997). Hidalgo en Hernandez (2001) hebben aangetoond dat consumenten die regelmatig contact hebben met buurbewoners, meer tevreden zijn over de woonomgeving. Steenbekkers en Vermeij (2013) stellen dat er op het platteland onderscheid valt te maken tussen dorpen die nabij de stad zijn gelegen en afgelegen zijn. Bewoners van dorpen die nabij de stad zijn gelegen hebben een sterkere lokale binding, maar in de afgelegen dorpen zijn de sociale contacten sterker. De sociale verbondenheid met een omgeving is sterker dan de fysieke verbondenheid (Hidalgo en Hernandez, 2001). Joong-Hwan (2003) toont aan dat sociale banden een positieve bijdrage leveren aan de woontevredenheid. Door de aanwezigheid van deze sociale banden zijn mensen minder geneigd om zich verplaatsen. Bewoners van dorpen die dicht bij de stad zijn gelegen zullen hier gedeeltelijk invloeden van meekrijgen, waardoor deze groep meer verstedelijkt is qua denken en doen dan de bewoners van afgelegen dorpen (Castenmiller en Knol, 1989). Het aantal jaren dat een bewoner woonachtig is in de omgeving kan ook bijdragen aan een verhoogd tevredenheidsgevoel. Dit wordt veroorzaakt door verschillende kenmerken. Ten eerste zijn bewoners die al langer woonachtig zijn in een woning, meer vertrouwd en gewend aan de omgeving, waardoor de betreffende bewoners ergernissen of tekortkomingen in de loop der jaren heeft geaccepteerd. Ten tweede bouwen bewoners in de loop der jaren een band op met de buurtbewoners en andere sociale contacten. Onderzoek heeft aangetoond dat de bewoners van kleinere dorpen in afgelegen gebieden een sterkere binding met elkaar hebben, doordat plattelandsbewoners in deze gebieden afhankelijker zijn van elkaar dan bewoners van stedelijke gebieden (Steenbekkers et al., 2008). Er is een verschil tussen het bezitten van een woning en het huren van een woning. Onderzoek toont aan dat het huren van een huis een negatieve invloed heeft op de woontevredenheid (Rohe en Basolo, 1997).

In de Verenigde Staten is de invloed van het veiligheidsgevoel op de woningprijs onderzocht. Het onderzoek van Glaesers et al. (2004) toonde aan dat het aantal misdrijven in een buurt zorgt voor een lagere woningprijs en een slechtere waardering van de woonomgeving. In Nederland is dit verband is ook aangetoond door Marlet en Woerkens (2004). Netheid, aanwezigheid van groen en de uitstraling van gebouwen dragen er ook bij aan of iemand zich veilig voelt in de buurt (Taylor en Hale, 1986). Echter zorgt overlast voor een minder goede ervaring met de woonomgeving. In Frankrijk is geluidsoverlast de meest genoemde hinder (Cavailhè et al., 2002). In Zweden heeft Wilhelmsson (2000) aangetoond dat de invloed van verkeersgeluid een sterk negatief effect heeft op de huizenprijs. Amerigo en Aragonés (1997) stellen dat de achteruitgang van de buurt invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving.

Functionele woonomgevingskenmerken

De kenmerken betreft de functionele woonomgeving verklaren de aanwezigheid en afstand tot diverse voorzieningen en factoren zoals werk (Visser en van Dam, 2006). De functionele woonomgevingskenmerken worden gekenmerkt door locatie specifieke kenmerken, zoals de afstand tot bepaalde voorzieningen (Wilkinson, 1973). Woonconsumenten vestigen zich bij voorkeur in een wijk met een evenwichtige bevolkingssamenstelling, waar weinig geweldsmisdrijven plaatsvinden, die een goede bereikbaarheid en een korte woonwerkafstand heeft (Boarnet, 1994). De afstand tot het openbaar vervoer, de snelwegen en de voorzieningen is van invloed op de woningprijs (Kauko, 2002; Kestens et al., 2002; Li en Brown, 1980; Rosiers et al., 2001b; Tse, 2002 in Visser en Van Dam, 2006). Miller (1982) heeft aangetoond dat toegang tot werk, afgemeten in afstand over de weg, bepalend is voor de woonlocatiekeuze van de woonconsument. In Nederland is deze relatie is nog niet aangetoond. De invloed van de woonwerkafstand is dusdanig groot dat woonlocaties van gebieden met een groot aantal arbeidsplekken erg gewild zijn (Van Ham, 2002). Ook is er aangetoond dat de afstand tot het stadscentrum van invloed is op de woningprijzen, dit betekent dat mensen het belangrijker vinden om dichterbij het stadcentrum te wonen (Laakso, 1992).

Het is echter vrij logisch dat steden hogere tevredenheidsindexen halen, omdat zij door een hogere concentratie inwoners een groter winkelaanbod kunnen bieden (Van Hecke, 1998). Ondanks dat woonconsumenten over het algemeen graag nabij een stadcentrum woont, zijn de basisvoorzieningen zoals een supermarkt en basisschool over het algemeen uitstekend bereikbaar in Nederland (Van Dam, 1995; Galle et al., 2004).

Huishoudenskenmerken

Waar eerst de keuze voor een woonomgeving werd gemaakt op basis van economische afwegingen is het tegenwoordig belangrijk waar de werkring of de opleiding van de betreffende persoon zich bevindt. Daarnaast spelen ook de woning en de woonomgeving een rol (Buckers, 1999). Tevens worden de sociale factoren als beweegredenen genoemd om ergens te gaan wonen. “Men wil in een bepaald landschap wonen dat aantrekkelijk wordt gevonden of in een dorp waar de mensen op een bepaalde manier met elkaar omgaan. De omgeving waar men woont, is daarmee verbonden geraakt met de kwaliteit van het leven” (Schmeink, 2001). De toename van de mobiliteit heeft een positieve invloed gehad op de opvatting over het wonen, werken en recreëren in het buitengebied. Het platteland is dan ook mede door de schaalvergroting veranderd van een agrarische omgeving naar een consumptieomgeving (Janssen en Lammerts, 1999; rlg, 2002). Het autonome dorp, waar bewoners voldoende aan elkaar hadden, veranderde in woondorpen waarin het leven van de bewoners ook buiten het dorp plaatsvindt (Thissen en Loopmans, 2013). De leefsituatie valt dus in te delen in diverse sociale domeinen die van belang zijn voor de kwaliteit van leven (Roes, 2001; Boelhouwer, 2010). Deze domeinen bestaan uit wonen, werken, onderwijs, gezondheid, mobiliteit, sociale veiligheid, cultuurparticipatie en deelname aan het maatschappelijke leven.

De beoordeling van de objectieve kenmerken en het gedrag in de buurt kan worden verklaard door de huishoudenkenmerken en de levensfase van het gezin. Een groot aantal huishoudenkenmerken is van invloed op de eerder genoemde behoefte, ambitie en ervaring (Campbell et al., 1976).

Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer een huishouden een groter aantal personen bevat, dit een negatieve invloed heeft op de tevredenheid over de woning (Rogers Nikkel, 1979). Daarnaast is het van groot belang of de woning in het bezit is van de bewoners of dat de woning wordt gehuurd. Het eigen woningbezit heeft namelijk een positief effect op de tevredenheid van het leven.

Daarnaast participeren woningbezitters meer in de omgeving dan huurders (Rohe en Basolo, 1997). Amérigo en Aragonés (1990) tonen aan dat gehechtheid aan de buurt en de relaties met de burens van invloed zijn op de tevredenheid van de leefomgeving. De sociale status van het gezin bepaalt welke voorwaarden zij stellen aan de woonomgeving. Gezinnen met kinderen zullen eerder geneigd zijn om in een kindvriendelijke buurt te gaan wonen. Gezinnen met een hoger inkomen kunnen het zich veroorloven om in duurdere huizen en buurten te gaan wonen. De genoten opleiding en het inkomen dragen er ook aan bij dat het gezin een mogelijk hogere en andere ambitie hebben qua woning en woonomgeving. Perez et al. (2001) toont aan dat vrouwen over het algemeen de woonomgeving positiever beoordelen dan mannen.

2.3 Het Nederlandse platteland als woonomgeving

2.3.1 Wat is “het platteland”?

Om dieper in te kunnen gaan op de vraagstelling van dit onderzoek zal ten eerste inzichtelijk moeten worden gemaakt wat het begrip ‘platteland’ inhoudt. Vanuit deze definiëring kan worden bepaald wie de precieze bewoners van het platteland zijn en met welke context dit onderzoek te maken heeft. In het Van Dale woordenboek wordt het platteland omschreven als *“het open veld, het buiten de steden gelegen land dat minder dicht bevolkt is”* (Den Boon en Geeraerts, 2005). Vanuit deze omschrijving volgt dat het platteland alles is wat niet stedelijk is. Ook worden er functionele en sociaal-culture kenmerken genoemd om het platteland beschrijven. Het algemene beeld is dat alle banen op de agrarische sector zijn gericht, dat er een grote onderlinge verbondenheid heerst en dat er door de bevolking veel waarde wordt gehecht aan tradities. Dit is het beeld die veel stedelingen van het platteland hebben, maar zo eenduidig is de wereld buiten het stedelijk gebied in Nederland niet (Steenbekkers et al., 2006). Het platteland is divers en heeft voor verschillende partijen andere kenmerken, waardoor er verschillende definities worden gehanteerd. De ene bewoner benoemt bijvoorbeeld karakteristieken zoals vrijheid, rust en buiten als kwaliteiten (Stichting Recreatie, 2005), terwijl anderen juist de sociale motieven, zoals sociale identiteit, transparantie en betekenis van de gemeenschap als kwaliteit benoemen (Engbersen en Elerie, 2001). Dat betekent dat er verschillend wordt gedacht over wat het platteland precies is en wat haar kwaliteiten zijn. Het polderlandschap in Flevoland is niet te vergelijken met de heuvellandschappen in Limburg of het betrekkelijk besloten Achterhoekse coulisselandschap. Deze variatie is ontstaan door de invloeden vanuit het verleden, die dus hun impact hebben gehad op de lokale omgeving. Afhankelijk van de geografische, de sociale en de culturele aspecten is er in Nederland verschillend omgegaan met de ruimtelijke kwaliteit. Voor een afbakening van de definitie van het ‘platteland’ zal het op een kleiner schaalniveau dan de regio moeten worden benaderd (Janssen en Lammerts, 1999).

2.3.2 Kwaliteiten van het Nederlandse platteland

Op de vraag wat plattelandsbewoners tevreden maakt over de woonomgeving is niet eenduidig een antwoord te geven. Er kan wel worden gesteld dat bewoners een omgeving leefbaar vinden wanneer het aansluit bij de behoeften en voorwaarden die een woonconsument hieraan stelt (Leidelmeijer et al., 2011). In hoofdstuk 2.2 zijn een groot aantal van deze behoeften en voorwaarden genoemd. Dit zijn de kenmerken die de tevredenheid over de woonomgeving bepalen. Ook is er besproken dat het type huishouden en de levensfase van invloed zijn op de gewenste

woonsituatie. De aanwezigheid van deze kenmerken hangt af van het betreffende type platteland. Hieronder zal nader worden toegelicht welke typen platteland welke kenmerken bieden.

2.3.2.1 De invloed van voorzieningen

Bij het beoordelen van de tevredenheid over de woonomgeving spelen de functionele woonomgevingskenmerken een rol. Ondanks dat in Nederland de stad nooit echt ver weg is, is gebleken dat de bevolking en de bedrijvigheid zich steeds meer rond de stedelijke gebieden vestigen (De Groot et al., 2010; pbl, 2011). Door de toegenomen mobiliteit is er in het economische domein een schaalvergroting opgetreden. De woonwerkafstand is sterk toegenomen bij de hoger opgeleide deel van de bevolking, door de veranderende wensen en ambities betreffende het wonen. Dit komt onder andere door de specialisatie in de werkzaamheden en het toegenomen autobezit (Harms, 2008). Mensen zijn bereid om een grotere afstand te reizen voor bepaalde voorzieningen. De afstand tussen wonen en werken en de afstand tussen wonen en voorzieningscentra zijn op het platteland groter dan die in een stadse woonomgeving. Over voorzieningen in de regio, zijn plattelandsbewoners de bereikbaarheid van de voorzieningen belangrijker gaan vinden dan de aanwezigheid van de voorzieningen (Gardenier et al., 2011; Smit 2009).

Behalve de directe woonomgeving is ook de ruimere omgeving bepalend voor de leefsituatie (Steenbekkers en Vermeij, 2013). Wanneer er een stad in de nabije omgeving is gelegen, draagt deze bij aan een aantal belangrijke voorzieningen die eenvoudiger te bereiken zijn. Een stad biedt in tegenstelling tot het buitengebied meer werk voor hoger opgeleiden. Daarnaast zijn er een aantal grootstedelijke voorzieningen, te weten: een hoogwaardig cultuuraanbod, sportvoorzieningen, speciaalzaken, opleidingsinstituten en ziekenhuizen. Mensen wonen graag in de buurt van deze voorzieningen. Dit blijkt uit het feit dat huizenbezitters over het algemeen bereid is om meer te betalen voor woningen in dergelijke omgevingen (Visser en Van Dam, 2006). De bevolkingskrimp heeft in bepaalde afgelegen gebieden bijgedragen aan de afname van het draagvlak voor winkels, basisscholen en andere voorzieningen, wat leidt tot een achteruitgang van het aanbod van deze voorzieningen (Verwest en Van Dam, 2010).

2.3.2.2 Sociale kenmerken op het platteland

De invloed van de stad beperkt zich niet alleen tot de fysieke omgeving, maar er treedt ook een mentale verstedelijking op bij de mensen die nabij de stad wonen. De dorpsbewoners zijn in deze gebieden minder op het dorp gericht, doordat ze meer op de stad zijn georiënteerd. Hierdoor neemt het in stand houden van dorpsstradities af (Simon et al., 2007; Vermeij en Mollenhorst 2008). In de

afgelegen landelijke gebieden vinden er minder verhuizingen plaats. Dit draagt bij aan een groter gevoel voor saamhorigheid, culturele traditie en een sterker gevoel van eigen identiteit (Steenbekkers et al., 2008). Doordat er in de afgelegen gebieden minder arbeidskansen en opleidingsmogelijkheden zijn, zijn er veel jongeren die wegtrekken richting de stad (Feijten en Visser, 2005; Latten et al., 2008).

In de afgelopen decennia heeft er een ontwikkeling plaatsgevonden op het platteland, waarbij de zeer hechte dorpsgemeenschappen met een grote afhankelijkheid van elkaar veranderde in een minder sterk afhankelijke gemeenschap (Vermeij en Mollenhorst, 2008). In eerste instantie waren inwoners van bepaalde landelijke gebieden bang voor een leegloop van het platteland, omdat dit mogelijk negatieve gevolgen voor de leefbaarheid van het dorpsleven zou hebben. Door de ontwikkelingen in het einde van de twintigste eeuw steeg ook het opleidingsniveau van de afgelegen gebieden en werd hun wereld ook groter dan enkel de dorpsgrenzen. Mensen kregen een baan, vrienden en vrijetijdsbestedingen buiten het dorp. Thissen en Loopmans (2013) noemde deze transitie ook wel de overgang van een woondorp naar autonoom dorp. De sociale controle nam hierdoor af, wat deze bewoners als positief beoordeelde (Simon et al., 2007).

2.3.2.3: Verschillende huishoudens in verschillende regio's

De kwaliteiten die een bepaalde woonomgeving biedt is van invloed op welke type mensen geïnteresseerd zijn in deze woonomgeving. Afhankelijk van de levensfase en het type huishouden waarin in bewoners leeft, hebben zij bepaalde voorwaarden en wensen qua woonomgeving. Het wonen in de stad is voor bijvoorbeeld jong volwassenen erg interessant door een gevarieerd aanbod van banen, woningen en cultuur (Van Dam et al., 2005; Feijten en Visser 2005; Latten et al., 2008; Van Wissen 2009 in Steenbekkers en Vermeij, 2013). Dit leidt ertoe dat hoger opgeleide jongeren die in afgelegen gebieden woonachtig waren, veelal verhuizen naar de stad (Das en De Feijter, 2009). De trek van de jongeren naar de stad komt niet enkel voort uit de woonvoorkeuren, maar het wordt ook veroorzaakt doordat er op het platteland een gebrekkig aanbod van passende starterswoningen is (Kullberg, 2006). Dit is deels te verklaren uit het feit dat in hun eigen dorp of woonomgeving weinig betaalbare woningen beschikbaar zijn. Om deze reden kiezen veel plattelandjongeren voor een woning in de stad (Maathuis en Peters, 2004). Groepen die in de tegenovergestelde richting verhuizen zijn voornamelijk gezinnen met (aanstaande) kinderen. De dorpen voldoen beter aan de behoeften en wensen van deze groep dan de leefsituatie in de stad. Tevens is er op het platteland een groter aanbod van eengezinswoningen (Rigo, 2004a). De nieuwkomers op het platteland hebben een relatief hoge leeftijd en een hoger inkomen (Heins,

2002). De verhuizingen met een sociaaleconomische voorkeur is niet enkel tussen de stad en landelijke gebieden te zien. Ook binnen gemeenten en zelfs tussen verschillende buurten en wijken (rigo, 2004b). Dit sociaaleconomisch onderscheid geeft aan dat hoger opgeleiden en hogere inkomensgroepen betere kansen hebben in de populaire gebieden. Dit leidt ertoe dat de economisch sterkere vertrekken en de economische zwakkere ervoor terugkomen (Das en De Feijter, 2009; Bijker, 2013). In de minst aantrekkelijke regio's komt er in plaats van zwakkeren helemaal niemand meer terug (Latten en Kooiman, 2011). In de grensstreken is het opvallend dat er twintigers en dertigers vertrekking richting een goedkope woning in een aantrekkelijke woningomgeving aan de andere kant van de Nederlandse grens (Van Agtmaal- Wobma et al., 2008).

2.4 Verschillen in de tevredenheid over de woonomgeving in verschillende plattelandsgebieden

In paragraaf 2.1.1 komt naar voren dat het Nederlandse platteland zeer divers is. Op welke wijzen de woonomgevingen van elkaar verschillen wordt voornamelijk bepaald door de locatie van de woonomgeving. Daarnaast komt er naar voren dat bepaalde kwaliteiten van een woonomgeving ook mensen trekt die op zoek zijn naar deze kwaliteiten. Om deze verschillende typen woonomgevingen te kunnen onderscheiden, is er op basis van bovenstaande literatuur een aantal kenmerken uitgezocht die bepalend zijn voor de woonomgeving op het Nederlandse platteland.

Ten eerste is de dorpsgrootte opgenomen in deze vier kenmerken. De dorpsgrootte heeft grote invloed op welke wijze de sociale kenmerken in een dorp zijn ingevuld. Ook is het bepalend voor het voorzieningenaanbod. Ten tweede kan in het Nederlandse platteland een onderscheid worden gemaakt in de inwonersdichtheid van de woonomgeving. De dichtheid zegt iets over de concentratie van de menselijke activiteiten in de dagelijkse leefomgeving, door middel van de aanwezigheid van adressen waar wordt gewoond, gewerkt en gewinkeld (Den Dulk et al., 1992). Daarnaast is het bepalend voor de fysieke omgeving en voor de rust en enkele sociale kenmerken. Doordat de woonomgeving geen vaste grens of definitie heeft kan deze factor op diverse manieren worden benaderd. Als laatste is de afstand tot de stad opgenomen als onderscheidende variabele. Dit verklaart de afstand tot de stad waar plattelandsbewoners zich op richten. Door deze variabele op te nemen kan er worden gezien in welke mate de nabijheid van deze voorzieningen invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving.

2.5 Conceptueel model en conclusies

Op basis van het theoretisch kader kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Deze conclusies zullen leiden tot het conceptueel model, dat de basis vormt voor het empirische deel van dit onderzoek. Aan de hand van de literatuur en het empirische deel kan er een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvragen.

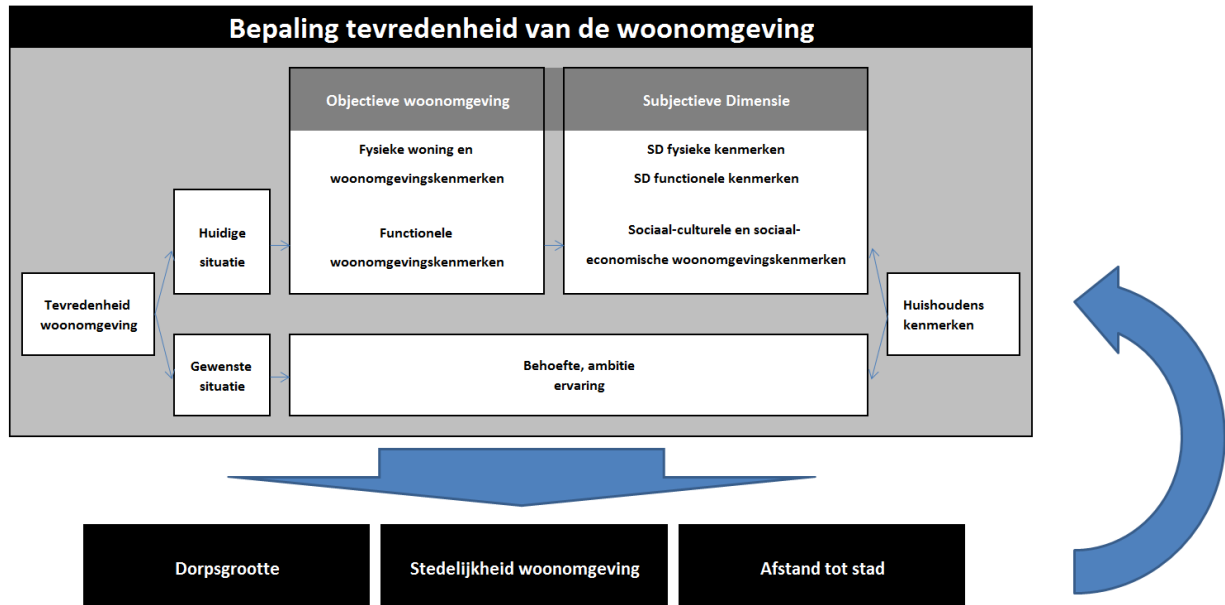
2.5.1 Conclusies

- Wat de woonomgeving is kan op verschillende wijze worden benaderd. Het is de omgeving waar de bewoner leeft en deze bestaat uit de fysieke woonomgeving kenmerken, sociaal culturele en sociaal economische kenmerken en de functionele kenmerken.
- In hoeverre een individu tevreden is met zijn woonomgeving komt voort uit het verschil tussen zijn huidige en de gewenste woonsituatie. Des te meer deze situaties overeenkomen, des te meer tevreden zal het individu zijn. De huidige situatie wordt gevormd door de subjectieve beoordeling van het huishouden van de objectieve kenmerken van de woonomgeving. De gewenste woonsituatie komt voort uit de behoefte, ervaring en ambitie van het huishouden.
- Het type huishouden en de levensfase van een persoon heeft invloed op welke factoren bewoners belangrijk vinden aan de woonomgeving.
- Het Nederlandse platteland kan onderverdeeld worden in verschillende mate van landelijkheid. In de theorie kwam naar voren dat er grote verschillen zijn tussen de gebieden die verstedelijkt zijn en de gebieden die meer afgelegen zijn. Daarnaast is de nabijheid van voorzieningen van invloed. Uiteindelijk betekent dit dat het Nederlandse platteland in verschillende mate van landelijkheid kan worden opgedeeld. In dit onderzoek worden de volgende landelijkheids-indicatoren meegenomen: de grootte van het dorp, de stedelijkheid van de omgeving en de afstand tot de stad. De verwachting is dat bij een verschillende invulling van bovenstaande factoren van de woonomgeving de tevredenheid door middel van andere kenmerken tot stand komt.

2.5.2 Conceptueel model

In het conceptueel model komt de ontleding van de tevredenheid over de woonomgeving naar voren. Deze zal worden getoetst op de verschillende typologieën platteland, zodat er bepaald kan worden of er een verband is tussen het type platteland en de tevredenheid over de woonomgeving.

Wanneer dit verband is aangetoond zal er worden onderzocht of er verschillen zijn in kenmerken die de bewoners van de betreffende gebieden.

Figuur 2.1: Conceptueel model

HOOFDSTUK 3: METHODOLOGIE

3.1 Data logistische regressie

3.1.1 Data

Om de hoofdvraag van dit onderzoek te kunnen beantwoorden, is er voor gekozen om een kwantitatief onderzoek uit te voeren. Uit de literatuur blijkt dat er een grote hoeveelheid variabelen van invloed is op de tevredenheid over de woonomgeving. In de onderzoeksvragen en de theorie komt naar voren dat er verschillende mate van landelijkheid zijn in Nederland. Om verschillende mate te kunnen bepalen op het Nederlandse platteland is een grote hoeveelheid respondenten nodig. Allereerst is dit nodig om per landelijkheid-indicator een verband aan te kunnen tonen. Ten tweede, omdat er per significante landelijkheid-indicator grote hoeveelheid woonomgeving- en huishoudelijke kenmerken zullen worden getoetst. Het gebruik van de data van het Woon Onderzoek Nederland (WoON) 2012 maakt het voor dit onderzoek mogelijk om over deze hoeveelheid kenmerken van de woonomgeving en de diversiteit van de respondenten te beschikken, aangezien het zelf verzamelen binnen de tijd van dit onderzoek niet haalbaar is. In de volgende paragraaf zal dit nader worden toegelicht. De data van het WoON 2012 kunnen op zichzelf geen antwoord geven op de onderzoeksvragen en daarom zijn er in samenwerking met het Ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties variabelen aan de database toegevoegd. Dit zal later in het hoofdstuk gedetailleerder worden behandeld.

Er is in dit kwantitatieve onderzoek voor gekozen om gebruik te maken van de database van het WoON 2012. Dit woononderzoek wordt in opdracht van het ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties en het Centraal Bureau voor de Statistiek eens per drie jaar uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek is om de woonkwaliteit en de woonbehoefte van Nederlandse huishoudens in kaart te brengen. Het WoON 2012 bevat 777 variabelen en 69.339 cases om de woonsituatie in kaart te brengen. De representativiteit van het WoON2012 is hieronder getest met cijfers van het CBS. De belangrijkste steekproefkenmerken zijn met elkaar vergeleken in tabel 3.1. Bij het vergelijken van de cijfers zijn er geen noemenswaardige verschillen tussen de beide data waargenomen. De data van de WoON 2012 kunnen dus als representatief worden beschouwd.

Tabel 3.1 : Toetsen representativiteit

kenmerk	WoOn2012	CBS Statline 2012
Percentage mannen	48%	49%
Gemiddeld aantal personen per huishouden	2,51	2,2
Hoger opgeleid	28%	30%
Gemiddelde leeftijd	47,65	40,6

3.1.2 Methode

In eerdere soortgelijke wetenschappelijke onderzoeken naar de woontevredenheid is de tevredenheid van de woonomgeving vastgesteld aan de hand van lineaire regressies. In dit onderzoek is ervoor gekozen om een logistische regressie te gebruiken om de tevredenheid van de woonomgeving vast te stellen. Doordat dit onderzoek afhankelijk is van de mogelijkheden die het WoON 2012 biedt is het beperkt in het bepalen van de keuzemogelijkheden, omdat deze al zijn gegeven. De vraag 'hoe tevreden bent u met uw woonomgeving?' is in het WoON 2012 verwerkt met vijf keuzemogelijkheden. Om deze reden is het niet mogelijk om een lineaire regressie uit te voeren, omdat in deze regressie de voorwaarde wordt gesteld dat de afhankelijke variabele een ratio- of intervalvariabele is. Een keuze van vijf mogelijkheden, waarbij de variabele ordinaal is bepaald dat een lineaire regressie niet de juiste methode voor dit onder is. Lu (1999) onderbouwd dit met zijn onderzoek, waarin hij een logistische regressie met een lineaire regressie vergelijkt. Hierin toont hij aan dat de logistische regressie de juiste keuze is voor een analyse over de woontevredenheid. In dit onderzoek is er dan ook voor gekozen om de logistische regressie toe te passen.

3.2 Variabelen

3.2.1 Selectie respondenten

De (BZK & CBS, 2012) WoON 2012 database bevat 69.339 respondenten die woonachtig zijn in heel Nederland. Voor dit onderzoek is een selectie van respondenten en variabelen gemaakt, omdat niet alle 69.339 respondenten en 777 variabelen relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Ten eerste is er een onderscheid gemaakt in de stedelijkheid van gemeente. Het CBS maakt aan de hand van de adressendichtheid onderscheid in de stedelijkheid van alle gemeentes in Nederland door de gemeenten in te delen in vijf stedelijkheidscategorieën. In dit onderzoek zijn enkel de respondenten die wonen in gemeenten binnen de categorieën 4 (weinig stedelijk) en 5 (landelijk) meegenomen. Door deze selectie blijven er 16.480 respondenten over. Ten tweede zijn de te gebruiken ratiovariabelen (aantal personen per huishouden, leeftijd van de respondent, aantal jaren woonachtig in het huis, hoeveelheid werkuren per week, reisafstand in km

naar het werk, besteedbaar inkomen huishouden en aankoopbedrag woning) gecontroleerd op mogelijke afwijkingen. De afwijkingen van de variabele die een standaardafwijking hadden die groter was dan 3 zijn niet meegenomen in deze analyse. Op deze wijze wordt voorkomen dat de analyse door extreme gegevens wordt beïnvloed. Het weglaten van deze uitschieters leidt ertoe dat er 14.392 respondenten over blijven voor de analyse. Een totaal overzicht van de databewerking is weergegeven in bijlage 1: Bookkeeping.

Het nadeel van het werken met de WoON 2012 is dat er door de grote hoeveelheid vragen die een respondent beantwoordt er ook veel privacygevoelige zaken aan bod komen. Gegevens die onder andere aan bod komen zijn: inkomen, hypotheek en het oordeel van de respondent over een tal van zaken. Er wordt dus privacy gevoelige informatie van een respondent verzameld. Dit is de reden dat het niet mogelijk is om een viercijferige postcodegebied aan de respondenten te koppelen, omdat het dan mogelijk is om deze informatie per respondent terug te zoeken. Tevens is het niet mogelijk om de toegevoegde variabelen die op viercijferig postcodeniveau zijn verzameld als ratiovariabelen te koppelen aan alle variabelen in het WoON 2012. Ter beantwoording van de hoofdvraag is het analysegedeelte van dit onderzoek dan in twee delen gesplitst.

In het eerste deel wordt er geanalyseerd of verschillen van typen plattelandswoonomgevingen van invloed zijn op de tevredenheid over de woonomgeving. In deze logistische regressieanalyse is tevredenheid over de woonomgeving de afhankelijke variabele, en zijn landelijkheid-indicatoren als onafhankelijk variabelen gebruikt.

Het tweede deel van de analyse gaat dieper in op verschillen in waardering van de kenmerken van de woonomgeving tussen de mate van landelijkheid. Hier wordt ingezoomd op de typen plattelandswoonomgevingen die in het eerste deel van de analyse een significante invloed hadden op de tevredenheid van de woonomgeving. Om deze plattelandstypologieën te kunnen gebruiken in dit onderzoek, zijn de variabelen opgedeeld in groepen. De significante landelijkheids-indicatoren zijn opgedeeld in drie groepen, waarvan er twee gebruikt gaan worden in dit onderzoek. De beschikbare postcodegebieden zijn in percentages verdeeld. De eerste groep bevat de eerste 40% van de beschikbare postcodegebieden met de hoogste waarden. De tweede groep bevat de hoogste 40% van de beschikbare postcodegebieden met de hoogste waarden. De middelste 20% van de postcodegebieden is niet gebruikt om het verschil in woonomgeving sterker te maken. In de paragraaf 3.2.4 zal dit verder worden toegelicht.

3.2.2 Afhankelijke variabele

De tevredenheid over de woonomgeving is in dit onderzoek als afhankelijke variabele gebruikt. Deze indicator komt in het WoON 2012 voort uit de vraag “Hoe tevreden bent u over uw huidige woonomgeving?”. Op deze vraag kon de respondent op een vijf-puntenschaal antwoorden, lopend van 1 (=zeer tevreden) tot en met 5 (=zeer ontevreden). Deze ordinale variabele is getransformeerd tot een binaire variabele om hem te kunnen gebruiken als afhankelijke variabele voor de logistische regressie. In tabel 3.2 zijn de vijf oorspronkelijke keuzemogelijkheden weergegeven. Deze zijn getransformeerd naar een binaire variabele met ‘tevreden’ en ‘ontevreden’ als keuzemogelijkheid.

Tabel 3.2 : Transformatie afhankelijke variabele

Oorspronkelijke ordinale schaal	Frequentie	% Binaire schaal	Frequentie	%
1 = Zeer tevreden	4502	31,3 1= Tevreden	11886	82,6
2 = Tevreden	7384	51,3 1=Tevreden		
3 = Niet tevreden, maar ook niet ontevreden	1574	10,9 0= Ontevreden	2506	17,4
4 = Ontevreden	727	5,1 0= Ontevreden		
5 = Zeer ontevreden	205	1,4 0= Ontevreden		
Totaal	14392	100	14392	100

In tabel 3.2 is te zien dat 82,6% van de bewoners van het Nederlandse platteland tevreden of zelfs zeer tevreden is over de woonomgeving. Dat betekent dat er maar 17,4% neutraal of ontevreden is over de woonomgeving. Ondanks het hoge tevredenheid percentage gaat dit onderzoek in op de kenmerken die op een positieve of negatieve wijze invloed hebben op de tevredenheid over de woonomgeving.

3.2.3 Onafhankelijke variabelen

In dit onderzoek worden er behalve een afhankelijke variabele ook 33 onafhankelijke variabelen gebruikt om een analyse met de mate van landelijkheid, de kenmerken van de woonomgeving en huishoudenskenmerken te maken. De keuze voor deze specifieke variabelen is in het theoretisch kader onderbouwd. Op basis van de theorie zijn deze variabelen onderverdeeld in twee verschillende categorieën. De eerste categorie is die van de vier landelijkheids-indicatoren die de mate van landelijkheid bepalen. De tweede categorie wordt gevormd door de variabelen die gezamenlijk de tevredenheid over de woonomgeving verklaren, te weten: fysieke woning- en woonomgeving kenmerken, sociaaleconomische woonomgeving kenmerken en functionele woonomgeving kenmerken.

Typologieën van de Nederlandse plattelandswoonomgeving

Doordat er geen harde definitie is van wat ‘het platteland’ exact inhoudt en er daarnaast meerdere factoren zijn die de woonomgeving beïnvloeden, is er in dit onderzoek voor gekozen om meerdere

variabelen voor verklaren van de mate van landelijkheid te gebruiken. De variabelen die hiervoor gebruikt zijn:

- aantal inwoners van het dorp;
- het aantal inwoners dat met de auto binnen een kwartier kan worden bereikt;
- het aantal inwoners dat met de auto binnen een half uur kan worden bereikt;
- en de afstand in kilometers tussen de betreffende postcodegebieden en de postcodegebieden van het centrum van bijbehorende voorzieningsstad.

Het grote nadeel van het werken met het WoON 2012 database is dat de postcodevariabele niet beschikbaar is. De reden hiervoor is dat een respondent zou kunnen worden opgezocht, waardoor privacy gevoelige zaken (zoals hypotheek en inkomen) van deze respondent kunnen worden achterhaald. Om in de analyse toch de bovengenoemde factoren te kunnen gebruiken zijn deze variabelen in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijk relaties alsnog gekoppeld aan het WoON 2012 data. De voorwaarde hierbij was dat deze ratiovariabelen enkel aan de tevredenheid over de woonomgeving zouden worden gekoppeld en dus niet aan de overige woonomgeving en huishoudelijke kenmerken. Om deze kenmerken te kunnen toetsen zijn de significante landelijkheids-indicatoren opgesplitst in groepen. Door te vergelijken welke kenmerken in welke plattelandswoonomgeving van invloed zijn kan er per plattelandswoonomgeving worden bepaald welke kenmerken er van invloed zijn. Tevens kan er worden aangetoond of er verschil is in wat bewoners belangrijk vinden in de woonomgeving tussen de verschillende mate van landelijkheid.

Dorpsgrootte

Om de dorpsgrootte in de regressie op te kunnen nemen is, aan de hand van de cijfers van CBS Statline, per postcodegebied het inwonersaantal bepaald. Aangezien de postcodegrenzen op het platteland over het algemeen overeenkomen met de dorpsgrenzen is dit een goede maatstaf om de dorpsgrootte te meten. De variabele dorpsgrootte is opgesplitst in drie groepen (zie tabel 3.3). De eerste categorie bevat de kleinere dorpen, hierin vallen de dorpen met minder dan 1000 inwoners. In de tweede categorie zitten de middelgrote dorpen met een inwonersaantal tussen de 1000 tot 5000. In de derde groep zitten de grote dorpen met meer dan 5000 inwoners (Steenbekkers en Vermeij, 2013).

Tabel 3.3 : Indeling postcode in dorps grootte

Typeringen platteland	Aantal inwoners	Frequentie	%
1 = Kleine dorpen	< 1000	942	6,5
2 = Middelgrote dorpen	1000 t/m 5000	4260	29,6
3 = Grote dorpen	> 5000	9190	63,9
Totaal		14392	100

Aantal inwoners bereikbaar binnen kwartier rijden en half uur rijden

Om de mate van landelijkheid van een bepaald postcodegebied te bepalen is de volgende variabele opgenomen in de regressie. Om in een indicatie van de mate van de invloed van de verstedelijking te krijgen van een bepaalde woonomgeving is het aantal inwoners dat binnen een kwartier en dat binnen een half uur met de auto bereikt kan worden. Dit geeft goed weer hoe dichtbevolkt de woonomgeving is, dus een goede indicatie van de landelijkheid van de woonomgeving. Om een indicatie te krijgen welke invloed de mate van landelijkheid heeft. Er is per postcodegebied bepaald hoeveel inwoners een persoon met de met de auto (in de daluren) zou kunnen bereiken, binnen een kwartier en binnen een half uur rijden. Hierdoor wordt er inzichtelijk gemaakt hoe verstedelijkt de betreffende omgeving is en hoeveel voorzieningen er ongeveer te verwachten zijn in deze omgeving. Deze informatie is afkomstig van Goudappel en Coffeng (2008) die de bereikbaarheid van Nederlandse postcodegebieden onderzocht hebben. Deze informatie is afkomstig uit het jaar 2008. Wat betekent dat er vier jaar tussen het meetmoment van het aantal te bereiken inwoners en het meetmoment van het WoON 2012 zit. De impact van het verschil van vier jaar valt te verwaarlozen, aangezien de verhuisstromen in verhouding met het totale aantal te bereiken inwoners nihil is. Dit betekent dat ondanks het verschil in meetmoment deze variabele een goede weergave is van de stedelijkheid van een bepaald postcodegebied. In tabel 3.4 en 3.5 is te zien dat beide variabelen zijn opgedeeld in drie categorieën.

Tabel 3.4 : Aantal inwoners binnen een kwartier rijden

Aantal te bereiken inwoners	Frequentie	%
1 = 0 - 56.000	3.440	23,9
nvt = 57.000 - 81.000	3.511	24,4
2 = 82.000 - 1.000.000	7441	51,7
Totaal	14392	100

Tabel 3.5 : Aantal inwoners binnen een half uur rijden

Aantal te bereiken inwoners	Frequentie	%
1 = 0 - 420.000	3.333	23,2
nvt = 421.000 - 586.000	2.978	20,7
2 = 587.000 - 3.957.000	8.081	56,1
Totaal	14.392	100

Afstand tussen de postcodegebieden van woonomgeving en de postcodegebieden van het centrum van de voorzieningsstad

Deze variabele betreft de afstand tussen de postcodegebieden van het centrum van de betreffende voorzieningsstad en de postcodegebieden waar de respondent woonachtig is. Deze afstand is een goede indicatie voor in hoeverre bepaalde (dagelijkse) voorzieningen vanuit de betreffende postcode bereikbaar zijn. Om te kunnen bepalen welke stad voor een bepaald postcodegebied de voorzieningsstad is, wordt gebruik gemaakt van het overzicht dat is opgenomen in bijlage 2. In dit overzicht is Nederland opgedeeld in verschillende gebieden. Deze opdeling is gebaseerd op sociaaleconomische factoren tot welke stad bewoners in een betreffende postcode zich aangetrokken voelt. Hierbij moet worden gedacht aan de beschikbaarheid van een uitgebreid winkelaanbod, aanwezigheid van werkgelegenheid, hoger onderwijs, gespecialiseerde medische voorzieningen de betreffende voorzieningsstad van die omgeving (NDP Nieuwsmedia, 2011). Tevens is deze variabele getransformeerd van ratiovariabele (afstand in kilometers) naar een ordinale variabele met drie groepen. Tabel 3.6 geeft hier een overzicht van.

Tabel 3.6 : Afstand naar voorzieningsstad

Afstand in km	Frequentie	%
1 = 0 km - 11,3 km	6.412	44,6
nvt = 11,4 km - 14,4 km	3.024	21
2 = 14,5 km - 38,8 km	4.956	34,4
Totaal	14.392	100

Tevredenheid over de woonomgeving

Uit de literatuurstudie is naar voren gekomen dat de tevredenheid over de woonomgeving voortkomt uit verschillende variabelen. In de literatuurstudie kwam naar voren dat er 29 variabelen van invloed zijn op de tevredenheid over de woonomgeving. Deze kunnen volgens de theorie worden ingedeeld in drie soorten kenmerken:

- Fysieke woning en woonomgevingskenmerken
- sociaal-culturele en sociaal economische woonomgevingskenmerken en
- functionele woonomgevingskenmerken.
- Daarnaast worden deze beïnvloed door de huishoudelijk kenmerken.

Fysieke woning en woonomgevingskenmerken

In het theoretisch kader kwamen er een aantal factoren naar voren die deze kenmerken verklaren. Ten eerste is het type huis opgenomen in dit onderzoek. Respondenten konden aangeven of ze in een: flat/appartement, vrijstaande woning, twee-onder-één-kap woning, hoekwoning,

tussenwoning of een overige woning woonachtig zijn. Daarnaast is het aankoopbedrag van de woning als ratiovariabele opgenomen in de analyse. De tevredenheid over de huidige woning is aan de hand van 4 dummy variabelen bepaald te weten: zeer tevreden, tevreden, matig tevreden en ontevreden. Voor de beoordeling van de fysieke omgeving is de beoordeling van de aantrekkelijkheid van de bebouwing opgenomen in het onderzoek. Hierin zijn de punten aantrekkelijk en onaantrekkelijk opgenomen.

Sociaal-culturele en sociaal economische woonomgevingskenmerken

Vanuit sociaal-culturele en sociaal economische kenmerken zijn er voornamelijk subjectieve kenmerken opgenomen. De gehechtheid aan de buurt is verdeeld in drie keuzemogelijkheden: gehecht, neutraal en niet gehecht. Het contact met de burens is op twee manieren opgesplitst. Ten eerste of het contact met de directe burens veel, matig of weinig is. En het contact met de overige buurt is op dezelfde wijze geconstrueerd. De subjectieve variabele of het prettig is om in de buurt te wonen is in drie dummy's opgenomen in de analyse: prettig, neutraal en onprettig. In de theorie kwam naar voren dat het veiligheidsgevoel invloed had op de tevredenheid over de woonomgeving. Op de vraag of bewoners bang is om lastiggevallen of beroofd te worden zijn drie antwoorden mogelijk: bang, matig bang en niet bang. De mening of de bewoners uit de buurt het afgelopen jaar voor- of achteruit vindt gegaan is verklaard vanuit drie keuzemogelijkheden: vooruit, gelijk gebleven of achteruit. Ditzelfde geldt voor de mening van de respondent of de buurt het komende jaar voor- of achteruit zal gaan of hetzelfde zal blijven. Daarnaast bevat het de (on)gehechtheid aan de woonplaats van de respondent. Tevens is de mening over de buurt wat betreft de sociale cohesie, de verloedering en de overlast meegenomen en bekeken of ze deze acceptabel of onacceptabel vonden.

Functionele woonomgevingskenmerken

Voor de functionele woonomgevingskenmerken is de tevredenheid over de winkels, het openbaarvervoer (haltes), de aanwezigheid van groen en de basisscholen in de omgeving opgenomen. Hierin kon de respondent aangeven of die tevreden of ontevreden is over de genoemde facetten.

Huishoudelijke kenmerken

In de literatuur kwam naar voren dat het type huishouden invloed heeft op de behoeften van dat huishouden. Om een onderscheid te kunnen maken in verschillende typen huishoudens zijn er meerdere kenmerken meegenomen, zodat een indicatie kan worden gekregen van het type

huishouden. Ten eerste is het aantal personen van het huishouden in ratiovorm opgenomen. Verder is het type samenstelling van het huishouden in verschillende vormen als dummy variabele opgenomen. Er is bij de dummy variabelen onderscheid gemaakt tussen: eenpersoonshuishoudens, echtpaarhuishoudens, echtpaar plus kinderen, eenoudergezin plus kinderen en personen die in niet gezinssituaties wonen. Ook zijn er persoonlijke indicatoren opgenomen zoals geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, waarbij de leeftijd als ratiovariabele is opgenomen in de regressie en het opleidingsniveau is in vijf categorieën opgenomen: lager opgeleid, LBO, MAVO VMBO, HAVO VWO MBO en HBO UNI. Ter indicatie van de sociale status is het besteedbaar inkomen van het huishouden als ratiovariabele opgenomen. Het aantal uren dat een persoon werkt per week en de woonwerkafstand zijn meegenomen als ratiovariabelen. Op deze wijze wordt de arbeidssituatie beschreven. Om de binding met de omgeving te verantwoorden zijn het aantal jaren dat een persoon op het adres woonachtig is en de gehechtheid aan de omgeving bepaald. Gezamenlijk geven deze indicatoren een goed beeld van een persoon en aan welke aspecten deze persoon waarde hecht. In bijlage 3 is een overzicht weergegeven van de gebruikte variabelen met bijbehorende labels.

HOOFDSTUK 4: RESULTATEN

4.1 Tevredenheid over de woonomgeving per twee uitersten van de landelijkheid-indicator

De tevredenheid over de woonomgeving wordt in dit onderzoek als afhankelijke variabele gebruikt. Tabel 4.1 geeft inzicht in de tevredenheid en de ontevredenheid over de woonomgeving van plattelandsbewoners, naar de verschillende typen plattelandswoonomgeving.

Tabel 4.1 - Tevredenheid over de woonomgeving per landelijkheids-indicator

	Tevreden		Onteveden		
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	
Kleine dorpen	774	82,2%	168	17,8%	942
Middelgrote dorpen	3493	82,0%	767	18,0%	4260
Grote dorpen	7619	83,0%	1571	17,0%	9190
kleine hoeveelheid bewoners binnen kwartier	2858	83,1%	584	16,9%	3440
grote hoeveelheid bewoners binnen kwartier	6125	82,3%	1316	17,7%	7441
kleine hoeveelheid inwoners binnen half uur	2768	83,0%	565	17,0%	3333
Grote hoeveelheid inwoners binnen half uur	6662	82,4%	1419	17,6%	8081
voorzieningsstad nabij gelegen	5313	82,7%	1109	17,0%	6422
Voorzieningsstad verder weg gelegen	4047	81,7%	909	18,3%	4956

Het eerste opvallende is dat plattelandsbewoners tevreden is over de woonomgeving, de percentages schommelend tussen de 81,7 en 83,1%. Daarnaast valt het op dat er zeer weinig verschillen in (on)tevredenheid zijn voor de verschillende typen plattelandswoonomgeving.

Het tweede opvallende is dat, ondanks de kleine verschillen, alle verschillen positief uitvallen voor de typologieën die aan meer verstedelijkte plattelandsgebieden doen denken, zoals: grotere dorpen, grotere hoeveelheid inwoners binnen bereik en nabij gelegen voorzieningssteden. Ondanks dat zijn de verschillen in tevredenheid veel kleiner dan de literatuur doet vermoeden.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat ondanks dat sommige delen van het platteland wat meer afgelegen zijn, minder verstedelijkt is en mogelijk een kleiner dorp is, de inwoners van het platteland toch tevreden is over de woonomgeving. Dit betekent dat de voorzieningen die de meer stedelijke gebieden bieden, niet dusdanig belangrijk worden gevonden of naar de mening van de

plattelandsbewoner op dit moment ook voldoende bereikbaar zijn. Echter kan ook de tevredenheid door andere kwaliteiten worden gecompenseerd.

Een vervolgstap in de analyse is om de tevredenheid met de woonomgeving te schatten op basis van de verschillende mate van landelijkheid samen. Tabel 4.2 presenteert de resultaten van de logistische regressie. Hieruit blijkt dat het aantal inwoners dat vanuit het postcodegebied, binnen een half uur bereikt kan worden een significante positieve invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving. Dit betekent dat hoe meer mensen er in de omgeving van een half uur rijden wonen des te meer tevreden de bewoner is. Uit tabel 4.2 blijkt ook dat de afstand tussen het postcodegebied waar iemand woonachtig is op het platteland en het postcodegebied van het centrum van de voorzieningsstad significant negatief van invloed is op de tevredenheid over de woonomgeving. Concluderend zijn inwoners van gebieden die verder van de stad liggen ontevredener over de woonomgeving. De factoren dorpsgrootte en het aantal inwoners dat binnen een kwartier bereikt kan worden zijn in deze analyse niet significant van invloed op de tevredenheid over de woonomgeving.

Tabel 4.2: Tevredenheid over de woonomgeving per landelijkheids-indicator

Afhankelijke variabele tevredenheid over de woonomgeving		
Onafhankelijke variabele	Beta	Sig.
Dorpsgrootte	0,000	
Aantal inwoners binnen kwartier rijden	0,000	
Aantal inwoners binnen half uur rijden	0,000	*
Afstand tot voorzieningsstad	-0,008	*
Constant	1,589	**
n	16480	
Nagelkerke	0,001	

**p<0,01; *p<0,05

Met bovenstaande resultaten is er een basis gecreëerd voor het tweede gedeelte van de analyse in dit onderzoek. In dit gedeelte worden 'het aantal mogelijk te bereiken inwoners binnen een half uur rijden' en 'de afstand in kilometers naar de voorzieningsstad' in twee uiterste groepen verdeeld om de impact van de mate van landelijkheid inzichtelijk te maken.

4.2 Tevredenheid in relatie met de woonomgeving kenmerken en de mate van landelijkheid van een bepaalde woonomgeving.

Door de omgeving en huishoudelijke variabelen aan de verschillende landelijkheid-indicatoren te relateren aan de tevredenheid over de woonomgeving, kan er een onderscheid van de invloed van deze landelijkheid-indicatoren worden. In tabel 4.3 is te zien welke kenmerken bij welke invulling van een bepaalde typologie van invloed zijn. Voor de duidelijkheid is in tabel 4.3 een overzicht gemaakt van wat er bij elk model voor afbakening hoort. In tabel 4.3 is opgesomd welk onderscheid er gemaakt is tussen de verschillende modellen om op deze wijze duidelijk te kunnen maken op welke wijze de mate van landelijkheid invloed heeft op de beoordeling van de verschillende omgevingskenmerken. In de verschillende regressies is altijd de tevredenheid over de woonomgeving als afhankelijke variabele gebruikt. Als onafhankelijke variabelen zijn alle eerder genomen kenmerken van de woonomgeving plus de huishoudelijke kenmerken opgenomen.

Tabel 4.3: Overzicht selectie respondenten per significante landelijkheid-indicator

Model	Platteland type	Afbakening	Aantal respondenten
Geheel platteland	Gehele platteland	Alle respondenten	14392
Niet verstedelijkt platteland	Platteland met laag aantal inwoners binnen half uur	0 tot 420.000 inwoners	3.333
Verstedelijkt platteland	Platteland met groot aantal inwoners binnen half uur	588.000 tot 3.957.000 inwoners	8.081
Nabij gelegen platteland	Platteland nabij de voorzieningsstad	0 tot 11,3 km	6.412
Afgelegen platteland	Platteland afgelegen van voorzieningsstad	14,5 tot 38,8 km	4.956

Tabel 4.4: De tevredenheid over de woonomgeving in relatie met woonomgevingskenmerken en de huishoudenskenmerken met de landelijkheid-indicatoren als onderscheidende factor in de modellen

		Gehele platteland		Verstedelijkheid		Afstand tot voorzieningsstad			
				Landelijk platteland	Verstedelijkt platteland	Nabij gelegen platteland	Afgelegen platteland		
		Beta	sig.	Beta	sig.	Beta	sig.	Beta	sig.
Fysieke woning- en woonomgevingskenmerken									
D	Type woning								
	Flat of appartement	1,504		0,875		-0,055		-0,037	1,465 *
D	Vrijstaande woning	1,471		1,070		0,099		0,289	1,334 *
D	2 onder 1 kap woning	1,394		0,773		0,049		-0,049	1,303 *
D	Hoekwoning	1,405		0,291		0,116		-0,245	1,417 *
D	Tussenwoning	1,087		0,271		-0,226		-0,371	1,009
	Aankoopbedrag woning	1,000		0,000		0,000		0,000	0,000
D	Tevredenheid over woning								
	Zeer tevreden	2,612		0,626		1,148		1,905	-0,146
D	Tevreden	1,635		-0,061		0,727		1,424	-0,761
D	Matig tevreden	0,489		-1,960		-0,441		0,213	-2,340
D	Ontevreden	1,136		-0,554		-0,052		0,985	-1,604
D	Bebouwing is aantrekkelijk								
	Aantrekkelijk	5,678 **		1,827 **		1,960 **		1,648 **	2,031 **
D	matig aantrekkelijk	2,199 **		0,788 *		0,809 **		0,645 **	1,078 **
Sociaal-culturele en sociaal economische woonomgevingskenmerken									
D	Ik ben gehecht aan de buurt								
	Gehecht	7,108 **		2,281 **		1,923 **		2,015 **	2,075 **
D	Niet gehecht	3,479 **		1,377 **		1,120 **		1,180 **	1,126 **
D	geen mening over gehechtheid buurt	2,244 **		1,070 **		0,709 **		1,129 **	0,340
D	Contact met directe burens								
	Veel	1,477 *		0,368		0,398		0,010	0,743 **
D	Matig	1,213		0,290		0,336		-0,172	0,454
D	Contact met overige burens								
	Veel	0,512 **		-0,887 *		-0,535 *		-0,188	-0,883 **
D	Matig	0,772		-0,460		-0,257		-0,100	-0,311
D	Is het een prettige buurt								
	Prettig	1,172		0,577		0,055		0,437	-0,018
D	Neutraal	0,770		-0,606		-0,338		0,066	-1,256 *
D	Bang om lastiggevallen of overvallen te worden								
	Is bang	0,510 **		-0,535		-0,902 **		-0,573	-0,597
D	Is matig bang	0,958		-0,542		0,023		-0,279	0,171
D	De buurt is afgelopen jaar								
	Vooruit gegaan	1,055		0,059		0,249		0,335	0,022
D	Gelijk gebleven	0,513 **		-0,800 *		-0,650 **		-0,805 **	-0,639 *
D	De buurt zal er komende jaar								
	De buurt zal er komende jaar op	0,923		-0,444		-0,094		-0,211	0,089
D	De buurt zal komend jaar gelijk blijven	0,629 **		-0,441		-0,462 *		-0,535 *	-0,400
D	Gehecht aan de woonplaats	1,237		-0,144		0,356 *		0,048	0,385
	Sociale cohesie	1,279 **		0,250 *		0,226 **		0,412 **	0,092
	Verloedering	0,962		-0,044		-0,056		-0,007	-0,112 *
	Overlast	0,853 **		-0,139 *		-0,149 **		-0,100 *	-0,185 **
Functionele woonomgevingskenmerken									
D	Tevreden over de winkels	1,344 *		0,266		0,288		0,204	0,363
D	Tevreden over openbaar vervoer	1,124		-0,048		0,200		0,020	0,198
D	Tevreden over groen	1,623 **		0,594 *		0,379 *		0,648 **	0,272
D	Tevreden over basisscholen								
	Tevreden	1,253		0,138		0,434		0,223	-0,147
D	Ontevreden	0,696		-0,011		-0,091		-0,022	-0,983 *
Huishoudelijkekenmerken									
	Aantal personen in huishouden	1,027		0,496 *		-0,062		-0,178	0,120
D	Type huishouden								
	Eenpersoonshuishouden	0,742		-0,413		-0,536		-0,508	0,031
D	Echtbaar met kind(eren) huishouden	0,614		-1,472 *		-0,662		-0,399	0,074
D	Eenoudergezinhuishouden	1,159		-0,312		-0,063		0,192	0,539
D	Geen gezin huishouden	0,822		-1,533		-0,154		0,032	-0,755
D	Geslacht								
	Mannelijk	1,245		-0,095		0,183		0,295	-0,014
	Leeftijd	0,982 *		-0,011		-0,020 *		-0,027 *	-0,014
	Woonduur	1,003		0,005		-0,004		0,017	-0,005
	Werkuren per week	0,989		-0,007		-0,003		-0,013	-0,012
	Reisafstand werk in km	1,001		0,000		0,001		-0,002	0,005
D	Hoogst voltooide opleiding								
	Lager opgeleid	2,939		4,151 *		1,054		1,334	-0,471
D	LBO	1,140		2,347		0,451		0,266	-1,050
D	VMBO	2,197		3,616 *		0,637		1,031	-0,370
D	HAVO MBO	1,789		3,448 *		0,672		0,465	-0,440
D	HBO Universiteit	1,909		3,410 *		0,577		0,615	-0,388
	Besteedbaar inkomen huishouden	0,000 *		0,000		0,000 **		0,000 *	0,000
	Constant	0,063 *		-5,340 *		-2,673		-3,790 *	-0,930
	Nagelkerke R Square	0,475		0,492		0,497		0,505	0,505
	n=	5037		1201		2794		2250	1734

D= Dummy variabele; Significantie=**p<0,01; *p<0,05

Modellen over het algemeen

In tabel 4.4 zijn de resultaten van de logistische regressie weergegeven, in de vorm van beta-coëfficiënten. De coëfficiënten geven aan ten eerste aan of het verband positief of negatief is. Ten tweede geven zij ook een indicatie in welke mate de onafhankelijke variabele invloed heeft op de afhankelijke. Alle modellen behalve die van het afgelegen platteland zijn als geheel significant, hiermee is aangetoond dat de geschatte modellen goed bij de data passen. De verklaarde variantie van de modellen verschilt van 47,5% tot 50,5%. Normaal gesproken betekent dit een redelijk lage variantie aangezien de maximale waarde 1 is, maar Sieben et al. (2009) stellen dat deze waarde doorgaans lager zijn.

Het gehele platteland

In de kolom van het gehele platteland zijn alle beschikbare respondenten opgenomen. De uitkomsten van deze regressie kunnen als referentie worden gebruikt voor de regressies van de landelijkheids-indicatoren. Op deze wijze kan de invloed van de mate van landelijkheid en bepaalde type woonomgeving worden vergeleken met het overige platteland. In de regressie waarin alle respondenten zijn opgenomen, is een aantal variabelen van significante positieve of negatieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving.

Ten eerste valt het op dat er een verschil is tussen de invloed van de kenmerken met betrekking tot de woning en die met betrekking tot de buurt op de woontevredenheid. De woningkenmerken zijn nauwelijks significant. In alle delen van het Nederlandse platteland draagt een aantrekkelijke bebouwing bij aan een hogere tevredenheid over de woonomgeving. Woonomgevingskenmerken die onder de sociaal culturele en sociaal economische woonomgeving vallen, zijn zeer belangrijk voor de tevredenheid over de woonomgeving. De gehechtheid aan de buurt draagt op een positieve wijze bij aan de beleving van de buurt. Ook of de intensiteit van het contact met directe en overige burens is van significant belang. Dit verband werkt ook andersom wanneer er een minder prettige omgang in de buurt is. Wanneer iemand vindt dat de buurt is gelijk gebleven in het afgelopen jaar, draagt dit bij aan een vermindering van de tevredenheid over de woonomgeving. Ook wanneer de bewoners van mening zijn dat de buurt het afgelopen jaar niet vooruit is gegaan en van mening is dat het de komende jaren ook niet zal verbeteren, heeft dit een negatieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving. Tevens heeft de factor overlast een negatieve invloed op de beoordeling van de woonomgeving. Een betere beoordeling van de sociale cohesie door de bewoners heeft een sterk positieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving.

Met betrekking tot de functionele woonomgevingskenmerken hebben de tevredenheid over de winkels en het groen in de woonomgeving een positieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving.

Van de kenmerken van het huishouden zijn alleen leeftijd en besteedbaar inkomen van significante invloed. De variabele die de leeftijd verklaart, een positieve invloed op de beoordeling van de woonomgeving op het platteland. Zoals verwacht uit de literatuur heeft het besteedbaar inkomen een zeer kleine positieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving. Opmerkelijk is dat de overige kenmerken van het huishouden zoals opleidingsniveau, gezinssamenstelling en kenmerken van het werk hebben geen significante invloed op de tevredenheid of ontevredenheid over de omgeving op het gehele platteland. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de algemene levensfase en de behoeften die hieruit voortkomen weinig invloed hebben op de tevredenheid over de woonomgeving.

Stedelijkheid van het platteland

Aan de hand van het aantal inwoners dat binnen een half uur bereikt kan worden, is geprobeerd om de invloed van bevolkingsdichtheid van de woonomgeving op de tevredenheid over de omgeving te meten. Door de meer dichtbevolkte groep plattelandsgebieden te vergelijken met de meer dunbevolkte groep is het mogelijk om inzichtelijk te maken of er een verschil zit in de beleving van de woonomgeving tussen de dichter en de dunnerbevolkte gebieden van het Nederlandse platteland.

De regressie geeft aan dat de aantrekkelijkheid van de bebouwing in beide typen plattelandsgebieden evenveel van invloed is op de tevredenheid over de woonomgeving. Het hebben van veel contact met de directe burens is positief significant in een woonomgeving die meer afgelegen gelegen is. In een meer landelijke woonomgeving is deze variabele niet significant, wat betekent dat plattelandsbewoners hier minder waarde aan hechten. In de meer stedelijk gelegen gebieden heeft de angst om beroofd te worden of lastig te worden gevallen significant negatieve op de tevredenheid over de woonomgeving. Tevens is het opvallend dat overlast niet significant is in de landelijke plattelandsgebieden.

Op basis van de huishoudelijke kenmerken heeft de variabele leeftijd in de verstedelijkte gebieden een negatieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving. Terwijl opleiding van de respondent in de afgelegen gebieden een significant positieve invloed heeft op de tevredenheid

over de woonomgeving. Opvallend is dat alle opleidingsniveaus behalve LBO significant positief zijn met de tevredenheid over de woonomgeving.

Afstand tot voorzieningsstad

De afstand tussen de woonlocatie en de voorzieningsstad is negatief significant met de tevredenheid van de woonomgeving. Een groot verschil met de overige typologieën is dat respondenten die in de meer afgelegen plattelandsgebieden wonen, meer waarde hechten aan de woningkenmerken. In de regressie van het afgelegen platteland is te zien dat alle huistypen positief significant zijn, waarbij de tussenwoningen zijn uitgezonderd.

De verschillen in de omgevingskenmerken tussen de gebieden nabij hun voorzieningsstad bevinden zich in verschillende aspecten. De invloed van een aantrekkelijke bebouwing is in de afgelegen gebieden sterker dan die in de minder afgelegen gebieden. Het contact met de overige buurt heeft een significante negatieve invloed op de beoordeling van de tevredenheid over de woonomgeving in de afgelegen gebieden, terwijl het contact met de directe burens een significante positieve invloed heeft. Het contact met de burens is in de nabij de stad gelegen gebieden niet significant. Opmerkelijk is dat een prettige beleving van de wijze de buurt met elkaar omgaat, significant is en een positieve invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving in de nabij de voorzieningsstad gelegen gebieden. En dat een neutrale beoordeling van de omgang in de buurt significant is en een negatieve invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving in de gebieden die verder van de voorzieningsstad zijn gelegen.

De groenbeleving draagt in de nabij de stad gelegen gebieden op een positieve wijze bij aan de tevredenheid over de woonomgeving. Opvallend is dat in de afgelegen gebieden het oordeel over het groen geen significante invloed heeft op de tevredenheid over de woonomgeving. Het oordeel over de basisschool is echter erg van belang. Wanneer een bewoner in deze gebieden hierover niet tevreden is, heeft dit een sterk negatief effect op de tevredenheid over de woonomgeving. In de afgelegen gebieden speelt ook mee dat wanneer de beoordeling van verloedering als onacceptabel wordt beschouwd dat, dat invloed heeft op de tevredenheid over de gehele woonomgeving. Daarnaast wordt overlast negatiever beoordeeld in de afgelegen gebieden dan in de nabij gelegen gebieden.

Overzicht resultaten

Alle resultaten zijn in onderstaand overzicht weergegeven.

Overeenkomsten in de tevredenheid over de woonomgeving in de verschillende woonomgevingen

- Een aantrekkelijke bebouwing draagt bij aan een tevredener gevoel over de woonomgeving.
- Wanneer bewoners meer gehecht zijn aan de buurt, zijn ze tevredener
- Veel contact met de overige burens heeft een negatieve invloed op de tevredenheid
- Oordeel dat de buurt het afgelopen jaar niet vooruit is gegaan heeft een negatieve invloed
- Wanneer overlast wordt geconstateerd neemt men dit op een negatieve wijze mee in de tevredenheid.

Daarnaast valt op de volgende kenmerken vaak van invloed zijn op de tevredenheid over de woonomgeving

- Een positieve beoordeling van de sociale cohesie heeft een positieve invloed op de tevredenheid
- Een hogere tevredenheid over het groen draagt bij aan een hogere tevredenheid
- In de gehele regressie is de relatie tussen tevredenheid over winkels en de tevredenheid over de woonomgeving significant. In de verschillende woonomgevingen is dit verband niet aangetoond.

Verschillen tussen de landelijkheidsindicatoren is het opvallend dat:

Landelijke platteland:

- Hoe meer personen er in het huishouden wonen, hoe tevredener men is
- Een echtpaar met kinderen is echter ontevredener
- Alle opleidingen (behalve LBO) van positieve invloed op de tevredenheid

Verstedelijkt platteland:

- Een hogere leeftijd betekent een lagere tevredenheid
- Het besteedbaar inkomen heeft een hele kleine positieve invloed op de tevredenheid
- Wanneer de verwachting van de buurt voor het komende jaar niet positief zijn, dan zijn bewoners over het algemeen ook minder tevreden

Nabij gelegen platteland:

- Een hogere leeftijd betekent een lagere tevredenheid
- Het besteedbaar inkomen heeft een hele kleine positieve invloed op de tevredenheid
- Wanneer de verwachting van de buurt voor het komende jaar niet positief zijn, zijn bewoners over het algemeen ook minder tevreden

Afgelegen platteland:

- Men is in deze gebieden zeer tevreden over het type woning dat men bewoont, met uitzondering van de tussenwoning.

- Contact met de directe burenen is van positieve invloed op de tevredenheid.
- Verloedering van de buurt heeft een negatieve impact op de tevredenheid.
- Tevredenheid over het groen in de omgeving heeft geen significante invloed op de tevredenheid.
- Wanneer men ontevreden is over de basisschool, heeft dit een negatieve invloed op de tevredenheid
- Huishoudelijke kenmerken zijn niet significant.

HOOFDSTUK 5: DE CONCLUSIE

Het is een feit dat er momenteel veel ontwikkelingen op het Nederlandse platteland gaande zijn. Door de verschillende mate van landelijkheid op het Nederlandse platteland, die leidt tot woonomgevingen met verschillende kwaliteiten, is het de vraag of de bewoners in deze verschillende gebieden even tevreden zijn over de woonomgeving. In dit onderzoek wordt dan ook een antwoord gegeven op de centrale vraag, die als volgt luidt:

“Hoe tevreden zijn inwoners van het Nederlandse platteland over hun woonomgeving, en zijn de verschillen in de tevredenheid over de woonomgeving te verklaren vanuit de mate van de landelijkheid en heeft de mate van landelijkheid invloed op welke kenmerken van de woonomgeving en huishoudenskenmerken bijdragen aan de tevredenheid over de woonomgeving?”

Om een antwoord te kunnen geven op het eerste gedeelte van de hoofdvraag zijn in de eerste logistische regressie van dit onderzoek enkele landelijkheids-indicatoren gebruikt. In de logistische regressie kwam naar voren dat twee van deze indicatoren daadwerkelijk een significant effect hebben op de tevredenheid over de woonomgeving. Ten eerste is de hoeveelheid mensen die binnen een half uur rijden, vanuit het postcodegebied waar men woonachtig is, kunnen worden bereikt significant. Des te groter het aantal inwoners is dat kan worden bereikt, des te meer tevreden zijn de plattelandsbewoners over de woonomgeving. De stedelijkheid van de woonomgeving heeft dus een klein positief effect op de tevredenheid over de woonomgeving. Ten tweede is de afstand tussen het postcodegebied waar een persoon woonachtig is en het centrum van de bepaalde voorzieningsstad significant. Wanneer een persoon dichterbij de voorzieningsstad woont, is deze persoon een klein beetje meer tevreden over de woonomgeving.

Het is vooral opvallend dat het verschil in tevredenheid tussen de verschillende gebieden zeer klein is. Er kan worden geconcludeerd dat er ondanks het verschil in landelijkheid, de tevredenheid over deze woonomgevingen bijna overal gelijk is. Hetgeen betekent dat er geen perfecte woonomgeving is, maar dat de bewoners van het Nederlandse platteland met woonomgevingen met verschillende kwaliteiten even tevreden zijn. De dorpsgrootte had in dit onderzoek geen significante positieve of negatieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving. Ook het inwoneraantal dat binnen een kwartier rijden kan worden bereikt, had geen significante invloed. Aangezien het inwonersaantal dat kan worden bereikt binnen een half uur rijden wel significant is, betekent dat de woonomgeving meer is dan alles wat op loopafstand van het huis aanwezig is.

Het tweede gedeelte van de hoofdvraag wordt beantwoord door middel van de tweede regressie die is uitgevoerd. Hierin is aangetoond of er een verschil is in beoordeling van de verschillende typen woonomgevingen. De verschillen tussen welke kenmerken invloed hebben op de tevredenheid over de woonomgeving geven aan dat er een verschil is tussen de verschillende gebieden op welke wijze de tevredenheid tot stand komt.

In deze regressie komt naar voren dat over het gehele platteland gezien: de aantrekkelijkheid van de bebouwing, de gehechtheid aan de buurt een positieve invloed hebben op de tevredenheid van de woonomgeving. Het ervaren van overlast, veel contact met de overige burens en wanneer bewoners vinden dat de buurt het afgelopen jaar niet vooruit is gegaan, heeft een negatieve invloed op de tevredenheid over de woonomgeving. Deze relaties kwamen in alle typen van plattelands woonomgevingen naar voren. Daarnaast waren er ook facetten waar de bewoners van de verschillende woonomgevingen van elkaar verschilden.

Samengevat stelt dit onderzoek dat de mate van landelijkheid nauwelijks van invloed is in welke mate plattelandsbewoners tevreden zijn, aangezien iedereen in bijna gelijke mate tevreden is. Hetgeen betekent dat het gat tussen de huidige situatie en de gewenste situatie in de verschillende mate van landelijkheid ongeveer even groot is. Dit onderzoek maakt ook inzichtelijk dat de huidige en gewenste situatie in deze verschillende gebieden in bepaalde kenmerken overeenkomen en in bepaalde kenmerken verschillen van elkaar. Een kanttekening die hierbij moet worden gemaakt is dat het afgelegen platteland in Nederland in een perspectief kan worden geplaatst. Wat voor Nederlandse begrippen afgelegen is, zal in een Europees kader bijvoorbeeld niet onder de afgelegen gebieden behoren.

HOOFDTUK 6: REFLECTIE EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de positieve en de negatieve punten van het onderzoek. Wat zijn de vernieuwende punten, wat ontbrak er en wat werkte verhelderend. Hierop zal verder worden ingegaan en er zal in worden gegaan op de mogelijkheden voor een mogelijk vervolgonderzoek.

6.1 Reflectie op onderzoek

Zoals elk onderzoek in de wetenschap kent ook dit onderzoek haar sterke punten en haar beperkingen. Voor een mogelijk vervolgonderzoek is het interessant om deze beperkingen mee te nemen.

Het vernieuwende aan dit onderzoek is dat het verschillende informatie zoals: dorpsgrootte, aantal te bereiken inwoners binnen een kwartier en een half uur en de afstand tussen de postcodegebieden van de woning en de afstand tot de stad waar een bewoner zich tot gericht voelt zijn aan de tevredenheid over de woonomgeving koppelt. Door deze koppeling ontstaan er nieuwe inzichten. Door op viercijferig postcodeniveau de woonomgevingen van elkaar te onderscheiden ontstaat er een gedetailleerd inzicht.

De grootste beperking van dit onderzoek is dat de variabelen die aan het WoON 2012 zijn toegevoegd niet als ratiovariabelen konden worden geanalyseerd met de overige variabelen. Dit was door privacy redenen niet mogelijk. Wanneer dit wel mogelijk was geweest, had het mogelijk geleid tot een meer helder inzicht en een gedetailleerder verband. Wanneer in dit onderzoek was gekozen voor het indelen van de respondenten op gemeenteniveau in plaats van op viercijferig postcodeniveau, was dit privacy probleem opgelost. Alleen hadden de verbanden die nu wel of niet zijn aangetoond een niet zo specifiek inzicht gegeven. En het is de vraag of dit uiteindelijk tot een verband zou leiden, aangezien er met ruimere maten wordt gemeten.

Er is gekozen om een logistische regressie uit te voeren, waardoor de afhankelijke variabele is samengevoegd tot twee categorieën. Deze samenvoeging leidt ertoe dat er data verloren is gegaan, omdat deze variabele in zijn oorspronkelijke vorm uit vijf categorieën bestond.

De tevredenheid over de woonomgeving kan worden vergeleken met de algemene kwaliteit van het leven (Amerigo en Aragonés, 1997). Dit kan de reden zijn dat plattelandsbewoners een hoge waardering hebben voor de woonomgeving. Daarnaast kan er aan de hand van een objectieve of een economische benadering worden bepaald in welke mate een bewoner tevreden is. Maar zoals

in dit onderzoek naar voren komt is de subjectieve dimensie zeer belangrijk, aangezien er weinig onderscheid is in de tevredenheid over de woonomgeving tussen de verschillende typen platteland.

6.2 Aanbevelingen

De eerste aanbeveling voor dit onderzoek is dat wanneer de ratiovariabelen aan alle woonomgevingskenmerken zouden kunnen worden gekoppeld er een beter en duidelijk inzicht in de relaties tussen de verschillende variabelen zou kunnen worden aangetoond.

De tweede aanbeveling is dat er in dit onderzoek zeer veel informatie bij elkaar is gekomen. Aan de hand van deze informatie zouden veel meer relaties kunnen worden aangetoond. Bijvoorbeeld door bepaalde bewonersgroepen tussen de verschillende plattelandswoonomgeving met elkaar te vergelijken. Zo zou nader kunnen worden onderzocht welke woonomgevingskenmerken specifiek voor jongeren belangrijk zijn in een bepaalde woonomgeving.

LITERATUURLIJST

Aa, B. van der en P. Huigen (2000). 'Het platteland trekt'. In: W. van der Velden en E. Wever, Regio's in beweging. Dynamiek en continuïteit in de regionale economie van Nederland (p. 145-164). Utrecht: Rabobank Nederland.

Adriaanse, C.C.M. (2007). Measuring residential satisfaction: a residential environmental satisfaction scale (RESS). *Journal of Housing and the Built Environment*, 22(3), 287-304.

Agtmaal, E. van, C. Harmsen, L. Dal, M. Poulain (2007). Belgen in Nederland en Nederlanders in België. *Bevolkingstrends* 2007(4), pp. 47-52

Amerigo, M. (1990). Satisfaction residential. Una aproximacion psicosocial a los estudios de calidad de vida, Universidad Complutense.

Amerigo, M. & Aragonés, J.I. (1997). A theoretical and methodological approach to the study of residential satisfaction. *Journal of Environmental Psychology*, 17, 47-57.

Aragones, J. I. & Corraliza, J. A. (1992). Satisfaccion tations. *Journal of Social Issues* 19, 113-131. residencial en ambitos de infravivienda. Psicothema Hourihan, K. (1984). Context-Dependent models of resi-4, 329-341.

Boarnet, M. (1994). 'The monocentric model and employment location', *Journal of Urban Economics* 36: 79-97.

Boon, T. den en D. Geeraerts (red.) (2005). *Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal* (14e editie). Utrecht/Antwerpen: Van Dale Lexicografie BV.

Boelhouwer, J. (2010). Wellbeing in the Netherlands. The SCP Life Situation Index since 1974. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Bervaes, J.C.A.M. & J. Vreke (2004). De invloed van groen en water op de transactiepreizen van woningen, Wageningen: Alterra.

Bijker, R. (2013). Migration to less popular rural areas: the characteristics, motivations and search process of migrants, Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Bijker, R. en T. Haartsen (2010). Hét platteland bestaat niet. Verschillende verhuisbewegingen naar en binnen het platteland van Noord-Nederland. In: Demos: bulletin over bevolking en samenleving, jg. 26, nr. 1, p. 6-8.

Bonnes, M., Bonaiuto, M. & Ercolani, A. P. (1991). A plea of all that remains to be done in order to deepen crowding and residential satisfaction in the urban environment and make progress in this field. environment. A contextual approach. *Environment and Behavior* 23, 531-552.

Buckers, D. (1999). De economische betekenis van landelijk wonen. Effecten van de ontwikkeling van de woonfunctie in het landelijk wonen. Den Haag: Landbouw Economisch Instituut (rapport 4.99.03).

BZK & CBS (2012). WoonOnderzoek Nederland (WoON) 2012. Vragenlijst module Woningmarkt, versie 3.4. Den Haag.

Campbell, A., Converse, P.E. & Rogers, W.J. (1976). The quality of American life: perceptions, evaluations, and satisfaction. Russel Sage Foundation.

Castenmiller, P. en F. Knol i.s.m. Stedelijke Netwerken (1989). Convergentie of divergentie. Sociale en culturele ontwikkelingen in stedelijke en landelijke gebieden. Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau. (Cahier 1989/72).

Cavailhès, J., Gofette-Nagot, F., Chrétien, O. (2002). Logement et localisation résidentielle dans l'espace urbain et rural en France. Evolutions 1984-1996, Dijon, UMR INRA-ENESAD & ESR., vol. 2, Série Document de recherche, n° 58, 143 p.

CBS Statline (2013). Bevolking: Kerncijfers. Geraadpleegd op 22-10-2014 via <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81922NED&D1=0&D2=a&HDR=T&STB=G1&VW=T>

CBS Statline (2013). Omgevingsadressendichtheid 2013. Geraadpleegt op 21-10-2014 via <http://www.zorgatlas.nl/beinvloedende-factoren/fysieke-omgeving/omgevingsadressendichtheid-per-gemeente/>

Dam, F. van (2002). 'Een reproduceerbare idylle? De kwaliteit van het wonen op het platteland', Tijdschrift voor de Volkshuisvesting 8, 4: 36-41.

Dam, F. van , L. Bijlsma, M. van Leeuwen, H. Pálsdóttir (2005). De landstad. Landelijk wonen in de netwerkstad. Den Haag/Rotterdam: Ruimtelijk Planbureau/NAi Uitgevers.

Daamen, T. (2005). De kost gaat voor de baat uit: markt, middelen en ruimtelijke kwaliteit bij stedelijke gebiedsontwikkeling. Den Haag: SUN Architecture.

Dam, F. van (1995). Meer voor minder. Schaalverandering en bereikbaarheid van voorzieningen in landelijke gebieden in Nederland, Utrecht: knag/Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht.

Dam, F. van, & Visser, P. (2006). De invloed van de woonomgeving op de woningprijs. Tijdschrift voor de volkshuisvesting, (3), 48-53.

Das, M. en H. de Feijter (2009). Wie komen en wie gaan? In: Nicis Institute. De nieuwe groei heet krimp. Een perspectief voor Parkstad Limburg (p. 57-69). Den Haag: Nicis Institute.

Douthitt, R., Macdonald, M. en Mullins, R. (1991). The Relationship between Measures of Subjective and Economic Well-Being: A New Look. Social Indicators Research, 26(4), p.407-423

Dulk, C.J. den, H. van de Stadt en J.M. Vliegen (1992). 'Een nieuwe maatstaf voor stedelijkheid: de omgevingsadressendichtheid'. In: Maandstatistiek bevolking 7, p. 14-27. Dyck, D. van (2012). The physical environment and its association with physical activity and sedentary behaviors in adults and adolescents. Gent: University of Gent.

Van Dugteren F.A. (2001). Een gracht aan de voordeur, een weiland in de achtertuin, het landstad-woonmilieu. In: In plaats van kaarsen (23-26). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2001.

Engbersen, R. en H. Elerie (2001). In het landschap van fysieke en sociale plattelandsveranderingen. In: R.P. Hortulanus en J.E.M. Machielse, Het Sociaal Debat, deel 3. Den Haag: Uitgeverij Elsevier Welzijn.

Ennen, E. (2004). Wonen in gecreëerd erfgoed: belevingen en bindingen in Brandevoort. Utrecht: DGW/NETHUR.

Feijten, P. en P. Visser (2005). Binnenlandse migratie: verhuismotieven en verhuisafstand. In: Bevolkingstrends. Statistisch kwartaalblad over de demografie van Nederland, jg. 53, 2e kwartaal 2011, p. 75-81.

Fennema, A.T. (1995). Wonen in het groen: de invloed van 'groen' op de prijs van een woning, Wageningen: Landbouwwuniversiteit Wageningen.

Fleury-Bahi, G., Félonneau, M.L. & Marchand., D. (2008). Processes of place identification and residential satisfaction. *Environment and Behavior*, 40 (5), 669-682.

Galle, M., e.a. (2004). Duizend dingen op een dag. Een tijdsbeeld uitgedrukt in ruimte, Rotterdam/Den Haag: NAI Uitgevers/ Ruimtelijk Planbureau.

Galster, G. (1987). Identifying the correlates of dwelling satisfaction: An empirical critique. *Environment and Behaviour*, 19(5), 539-568.

Galster, G.C. & Hesser, G.W. (1981). Residential satisfaction: compositional and contextual correlates. *Environment and Behaviour*, 13, 735-758.

Gardenier, J., M. Nanninga, H. van Rijn en A. Weijer (2011). Leven in de leegte. Leefbaarheid in Noord-Groningen anno 2010. Onderdeel van het project Bedreigd Bestaan. Groningen: cab.

Glaeser, E.K., E.A. Hanushek en J.M. Quigly (2004). 'Opportunities, race and urban location, *Journal of Urban Economics* 56:70-79.

Goudappel Coffeng (2008). De nationale bereikbaarheidskaart. Geraadpleegd op 7-11-2014 via <http://www.bereikbaarheidskaart.nl/>.

Groot, H. de, G. Marlet, C. Teulings en W. Vermeulen (2010). Stad en land. Den Haag: Centraal Planbureau.

Ham, M. van (2002). Job access, workplace mobility and occupational achievement, Delft: Eburon.

Hart, J. de, Knol, F., en K. Breedveld (2002). Zekere banden : sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid, Den Haag : Sociaal en Cultureel Planbureau.

Van Hecke, E. (1998). Actualisering van de stedelijke hiërarchie/ Actualisation de la hiérarchie urbaine en Belgique, Tijdschrift van het Gemeentekrediet/ Bulletin du Crédit Communal, nr. 205 (3), p. 45-76.

Harms, L. (2008). Overwegend onderweg. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Heins, S. (2002). Rurale woonmilieus in stad en land. Plattelandsbeelden, vraag naar en aanbod van rurale woonmilieus, Delft: Eburon.

Hidalgo, M.C. & Hernández, B. (2001). Place attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 273-281.

Hourihan, K. (1984). Context-Dependent models of residential satisfaction. An analysis of housing groups in Cork, Ireland. *Environment and Behavior* 16, 369-393.

Huigen, P.P.P. en M.C.H.M. van der Velden (1989). De achterkant van verstedelijkt Nederland. De positie en functie van landelijke gebieden in de Nederlandse samenleving. Amsterdam / Utrecht: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap / Geografisch Instituut Rijksuniversiteit Utrecht (Nederlandse Geografische Studies 89).

Iersel, J. van, & Marsman, G. (1999). Vinex-kwaliteit door de ogen van bewoners. Amsterdam: RIGO Research en Advies BV.

Janssen, U., en R. Lammerts (1999). Leefbaarheid op het platteland. Een literatuuronderzoek over de periode 1989 - 1998. Utrecht: Verwey-Jonker.

Kullberg, J. (2006). Wonen. In: A. Steenbekkers, C. Simon en V. Veldheer Thuis op het Platteland. De leefsituatie van platteland en stad vergeleken (p. 177-212). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Joong-Hwan, Oh (2003). "Social bonds and the migration intentions of elderly urban residents: The mediating effect of residential satisfaction", *Population Research and Policy Review* 22, 127-146.

Kauko, T. (2002). Modelling the locational determinants of house prices: neural network and value tree approaches, Utrecht: Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht.

Kestens, Y., M. Thériault & F. des Rosiers (2002). House prices and environmental quality: combining gis, image analysis and hedonic modelling, 6th Annual Integrating gis & cama Conference Proceedings, Reno, nv.

Knol, F. en F.A. van Dugteren (2001). Ruime kavel of compacte stad (Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau (te verschijnen).

Laakso, S. (1992). 'Public transport investment and residential property values in Helsinki', *Scandinavian Housing and Planning Research* 9: 217-229.

Latten, J., M. Das en K. Chkalova (2008). De stad Groningen als roltrap van het Noorden. In: *Bevolkingstrends. Statistisch kwartaalblad over de demografie van Nederland*, jg. 56, 2e kwartaal 2008, p. 52-59.

Latten, J. en N. Kooiman (2011). Aantrekkingskracht van regio's en demografische gevolgen. In: *Bevolkingstrends. Statistisch kwartaalblad over de demografie van Nederland*, jg. 59, 2e kwartaal 2011, p. 105-110.

Leeuwen, M.G.A.V. van (1997). De meerwaarde van groen voor wonen: een regionale analyse, Den Haag: Landbouw-Economisch Instituut.

Leidelmeijer, K., G. Marlet, R. Schulenberg en C. van Woerkens (2011). Leefbaarheid in balans. Ontwikkeling van de leefbaarheid in de periode 2008-2010 op basis van de Leefbaarometer. Amsterdam: rigo Research en Advies.

Li, M.M. & H.J. Brown (1980). 'Micro-neighborhood externalities and hedonic housing prices', *Land Economics* 56: 125-141.

Lu, M. (1999). Determinants of residential satisfaction: Ordered Logit vs. Regression Models. *Growth and Change*, 30, 264-287.

Luttik, J. (2000). 'The value of trees, water and open space as reflected by house prices in the Netherlands', *Landscape and Urban Planning* 48: 161-167.

Luttik, J. & M. Zijlstra (1997). Woongenot heeft een prijs: het waarde verhogend effect van een groen en waterrijke omgeving op de woningprijs, dlo-Staring Centrum rapport 562, Wageningen: dlo-Staring Centrum.

Maathuis, S. en R. Peters (2004). De huiskamer van de toekomst? Gemeenschapsaccommodaties in kleine plattelandskernen. Wageningen: Wetenschapswinkel Wageningen ur.

Marlet, G.A. & C.M. van Woerkom (2004). De maatschappelijke baten van een veilige stad, Breukelen/Utrecht: nyfer en Stichting Atlas voor gemeenten.

Miller, N.G. (1982). 'Residential property hedonic pricing models: a review', pp. 31-56 in: C.F. Sirmans (ed.) *Urban housing markets and property valuation*, *Research in Real Estate* 2, Greenwich: JAI Press Inc.

More, T.A., T. Stevens & P.G. Allen (1988). 'Valuation of urban parks', *Landscape and Urban Planning* 15: 139-152.

NDP Nieuwsmedia (2011) Cebuco verzorgingsgebieden per 1 januari 2011. Geraadpleegd op 5-11-2014 via http://www.ceuco.nl/cases/artikel/ceuco_verzorgingsgebieden_2010.

Orland, B., J. Vining & A. Ebreo (1992). 'The effect of street trees on perceived values of residential property', *Environment and Behavior* 24: 298-325.

pbl (2011). Ruimtelijke verkenning 2011. Nederland in 2040: een land van regio's. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Perez, F.R., Mayoralas, G.F. en Rivera, F.E.P., (2001). Ageing in place: predictors of the residential satisfaction of elderly. *Social Indicators Research*, 54, 173-208.

Rainwater, L. (1974). *What Money Buys: Inequality and the Social Meaning of Money*. Basic Books, Inc.: New York.

rigo (2004a). *Landelijk dorps wonen: vraag en aanbod*. Amsterdam: rigo Research en Advies.

rigo (2004b). *Stad en land in balans?* Amsterdam: rigo Research en Advies.

rlg (2002). *Voor boeren, burgers en buitenlui. Advies over de betekenis van sociaal-culturele ontwikkelingen voor het landelijk gebied*. Amersfoort: Raad voor het landelijk gebied, publicatie rlg 02/08).

Roes, T.h. (2001). *De sociale staat van Nederland 2001*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Rohe, W.M. en Basolo, V., (1997). Long-Term Effects of Homeownership on the Self-Perceptions and Social Interaction of Low-Income Persons. *Environment and Behavior* 29, 793-819.

Rosiers F. des, M. Thériault, Y. Kestens & P.Y. Villeneuve (2001b). *Landscaping and house prices: looking at interactions between property features and homeowners' profiles*, Paper presented at the 18th Annual ares Conference Naples, April 10-13, Florida.

Rossi, P.H. (1955). *Why families move*. Glenco IL, The Free Press.

Schmeink, H. (2001). Van brood op de plank tot Japanse tuin. Over wonen, werken en recreëren in het landelijk gebied. Den Haag / Ede: Stichting Recreatie, Kennis en Innovatiecentrum/Expertisecentrum Inv. (17)

Sieben, I. en Linssen, L. (2009). Logistische regressie analyse: een handleiding. RTOG

Simon, C., L. Vermeij en A. Steenbekkers (2007). Het beste van twee werelden. Plattelanders over hun leven op het platteland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Smit, A. (2009). De Sociale Staat van Zeeland. Provinciaal Rapport 2009. Middelburg: Scoop, Zeeuws instituut voor sociale en culturele ontwikkeling.

Steenbekkers, a., c. Simon & Veldheer (2006). Thuis op het platteland; de leefsituatie van platteland en stad vergeleken. sociaal en cultureel planbureau, den haag.

Steenbekkers, A., C. Simon, L. Vermeij & W. Spreeuwers (2008). Het platteland van alle Nederlanders: Hoe Nederlanders het platteland zien en gebruiken. SCP-publicatie 2008/20.

Steenbekkers, A. en L. Vermeij (2013). De dorpenmonitor. Ontwikkelingen in de leefsituatie van dorpsbewoners, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Stichting Recreatie (2005). Platteland, ook voor uw vrije tijd!? Den Haag: Stichting Recreatie.

Taylor, R., Hale, M. (1986), Testing alternative models of fear of crime, Journal of Criminal Law and Criminology, vol. 77, p. 151-189.

Thissen, F. en M. Loopmans (2013). Dorpen in verandering. In: Rooilijn, jg. 45, nr. 1, p. 80-89.

Tse, R.Y.C. (2002). 'Estimating neighbourhood effects in house prices: towards a new hedonic model approach', Urban Studies 39: 1165-1180.

Vermeij, L. en G. Mollenhorst (2008). Overgebleven dorpsleven. Sociaal kapitaal op het hedendaagse platteland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Verwest, F. en F. van Dam (2010). Van bestrijden naar begeleiden: demografische krimp in Nederland. Beleidsstrategieën voor huidige en toekomstige krimpregio's. Den Haag/Bilthoven: Planbureau voor de Leefomgeving/Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Visser, P. & Dam, F. van. (2006). De prijs van de plek: Woonomgeving en woningprijs. Rotterdam: NAI Uitgevers.

VROM (2005). Nota Ruimte, ruimte voor ontwikkeling. Den Haag: ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Wassenberg, F.A.G. & Goetgeluk, R.W. (2005). Measuring the residential environment. In M van der Land & LGAJ Reinders (Eds.), Doing, thinking, feeling home: the mental geography of residential environments; International ENHR conference (pp. 1-13). Delft: Onderzoeksinstituut OTB.

Wassenberg, F.A.G., H.M. Kruythoff, T.A.L. Leliveld & J.E.H. van der Heijde (1994). Woonwensen en realisatie van vinexlocaties in de Randstad, Delft: otb.

Wassenberg, F.A.G. & Goetgeluk, R.W. (2005). Measuring the residential environment. In M van der Land & LGAJ Reinders (Eds.), Doing, thinking, feeling home: the mental geography of residential environments; International ENHR conference (pp. 1-13). Delft: Onderzoeksinstituut OTB.

Wilhelmsson, M. (2000). Traffic noise and property values, Stockholm: Department of Real Estate and Construction Management, Royal Institute of Technology, Sweden.

Wilkinson, R.K. (1973). 'House prices and the measurement of externalities', Economic Journal 83: 72-86.

Wissen, L.J.G. van (2009). Migratie en krimp in het noorden: inspelen op krimp en vergrijzing grote uitdaging voor de toekomst. In: Demos: bulletin over bevolking en samenleving, jg. 25, nr. 10, p.13-16.

BIJLAGEN:

Bijlage 1 - Bookkeeping

Variabele	Omschrijving	n	Transformatie	Nieuwe variabele
		0=69339		
Afhankelijke variabele				
TWoonOmg		60211	Binair	DTWoonOmg (2)
Onafhankelijke variabele				
Toegevoegde variabelen				
Dorpsgrootte	Dorpsgrootte	16.480	ratio	
InwonKwa	Hoeveelheid inwoners te bereiken in kwartier	16.480	ratio	
InwonHal	Hoeveelheid inwoners te bereiken in half uur	16.480	ratio	
AfStad	Afstand tot voorzieningsstad	16.480	ratio	
Variabelen uit WoON 2012				
AantalPP	Personen per huishouden	15.151	SD <3	
SAMHH5	Samenstelling huishouden		Dummies	DSamHH (5)
gslop	Geslacht		Dummies	Dgslop (2)
LFTOP	Leeftijd respondent	15.151	min 18 SD <3	
JrKomWon	Woonduur	14.963	2012 - JrKomWon SD <3	Woonduur
UrWkOP	Werkuren per week	14.869	SD <3	
HbwwOP	Kilometers heen en terug naar werkadres	14.696	SD <3	
vltoplop	Hoogst voltooide opleiding		Dummies	DHoVolOpl (5)
BESTINKH	Besteedbaar inkomen huishouden	14.534	SD <3	
huko	Huurder of koper		Dummies	DHuko (2)
SoortWon	Type woning (flat)		Dummies	DWoonTypFlat (1)
HuisTyp	In woningvorm		Dummies	DHuisTyp (4)
AankPrs	Aankoopbedrag woning	14.392	SD <3	
Twoning	Tevredenheid woning		Dummies	DTWoning (4)
Tbebouw	Aantrekkelijke bebouwing		Dummies	DTBebouw (3)
Tgehecht	Gehecht aan buurt		Dummies	DtGehecht (3)
ConBuur1	Contact met directe burens		Dummies	DConBuur1 (3)
ConBuur2	Contact met overige burens		Dummies	DConBuur2 (3)
BrPret	Prettige omgang in de buurt		Dummies	DBrPrt (3)
Brteilig	Ik ben bang om lastiggevalen of beroofd te worden		Dummies	DBrteilig (3)
BrVA	De buurt is het laatste jaar voor of achteruit gegaan		Dummies	DBrVA (3)
BrZVA	Denkt dat de buurt voor of achteruit zal gaan		Dummies	DBrZVA (3)
HechtPl	In welke mate bent u gehecht aan uw woonplaats		Dummies	DGehechPpl (2)
Winkels	Tevredenheid over de winkels voor dagelijkse boodschappen		Dummies	DWinkels (2)
Haltes	Tevreden over openbaar vervoer		Dummies	DHaltes (2)
Groen	Tevreden over het groen in de buurt		Dummies	DGroen (2)
Scholen	Tevreden over basisscholen		Dummies	DScholen (2)
Cohesie	Beoordeling sociale cohesie		Ratio	
verloed	Beoordeling verloederings		Ratio	
overlast	Beoordeling overlast		Ratio	

Bijlage 2 – Voorzieningsgebieden

Nederland ingedeeld in sociaal demografische regio's volgens Cebuco (2011).

1. Groningen - Delfzijl - Hoogezand - Sappemeer
2. Winschoten - Veendam - Stadskanaal
3. Leeuwarden - Franekeradeel - Dongeradeel
4. Sneek
5. Heerenveen
6. Smallingerland
7. Assen - Hoogeveen
8. Meppel - Steenwijk
9. Emmen - Coevorden
10. Enschede - Hengelo
11. Zwolle - Kampen - Noordoostpolder
12. Almelo - Hardenberg
13. Deventer
14. Arnhem - Doetinchem - Ede
15. Nijmegen - Boxmeer
16. Zutphen - Winterswijk
17. Apeldoorn
18. Tiel
19. Utrecht - Zeist - Culemborg - Woerden
20. Amersfoort - Harderwijk
21. Amsterdam - Purmerend
22. Haarlem - Velsen - Beverwijk
23. Hilversum
24. Zaanstad
25. Alkmaar
26. Hoorn - Enkhuizen
27. Den Helder - Schagen
28. Rotterdam - Schiedam - Oud-Beijerland - Brielle - Middelharnis
29. 's-Gravenhage
30. Delft
31. Leiden - Alphen a/d Rijn
32. Dordrecht
33. Gouda
34. Gorinchem
35. Middelburg - Vlissingen
36. Goes
37. Terneuzen - Hulst
38. Sluis
39. Schouwen-Duiveland

40. Eindhoven - Helmond
41. 's-Hertogenbosch - Uden - Oss - Waalwijk - Zaltbommel
42. Tilburg
43. Breda
44. Bergen op Zoom - Roosendaal
45. Heerlen
46. Maastricht
47. Roermond - Weert
48. Venlo
49. Sittard - Geleen
50. Almere - Lelystad

Bijlage 3 – Onafhankelijke variabelen

Variabele	Label	ob/sub	Schaal
Afhankelijke variabele			
DTWoonOmg	D Tevreden met huidige woonomgeving	Subjectief	Binaire
Onafhankelijke variabele			
Stedelijkheid			
DorGro	Dorpsgrootte	Objectief	Ratio
InwKwa	Aantal inwoners op kwartier rijdafstand x1000	Objectief	Ratio
InwHal	Aantal inwoners op half uur rijdafstand x1000	Objectief	Ratio
AfToSt	Afstand in km tot voorzieningsstad	Objectief	Ratio
Huishoudenkenmerken			
AantalPP	Aantal personen in huishouden	Objectief	Ratio
DSamHHEenpers	D Respondent woont in eenpersoonshuishouden	Objectief	Dummie
DSamHHPaar	D Respondent woont in echtpaarhuishouden	Objectief	Dummie
DSamHHPaarKind	D Respondent woont in echtpaarhuishouden + kind(eren)	Objectief	Dummie
DSamHHEenoudGez	D Respondent woont in Eenoudergezin + kind(eren)	Objectief	Dummie
DSamHHNietgezien	D Respondent woont niet gezinssituatie	Objectief	Dummie
DGslopMan	D Respondent is een man	Objectief	Dummie
DGslopVrouw	D Respondent is een Vrouw	Objectief	Dummie
LFTOP17	Leeftijd van de Respondent	Objectief	Ratio
Woonduur	Aantal jaren in betreffende woning	Objectief	Ratio
UrWkOp	Werkuren per week	Objectief	Ratio
HbwwOP	Werkafstand heen en terug	Objectief	Ratio
DHoVolOpILager	D Hoogst voltooide opleiding is lager onderwijs	Objectief	Dummie
DHoVolOpILBO	D Hoogst voltooide opleiding is LBO	Objectief	Dummie
DHoVolOpIVMBO	D Hoogst voltooide opleiding is MAVO VMBO	Objectief	Dummie
DHoVolOpIMBO	D Hoogst voltooide opleiding is HAVO VWO MBO	Objectief	Dummie
DHoVolOpIHBOUNI	D Hoogst voltooide opleiding is HBO UNI	Objectief	Dummie
BESTINKH	Besteedbaar inkomen van het huishouden	Objectief	Ratio
Woonkenmerken			
DhukoKoop	D Respondent heeft een huis gekocht	Objectief	Dummie
DhukoHuur	D Respondent heeft een huis gehuurd	Objectief	Dummie
DWoonTypFlat	D Respondent woont in een flat, etagewoning, appartement, maisonette of bovenwoning	Objectief	Dummie
DHuisTypVrij	D Respondent woon in een vrijstaandewoning	Objectief	Dummie
DHuisTyp2onder1	D Respondent woon in een 2 onder 1 kap	Objectief	Dummie
DHuisTypHoekw	D Respondent woon in een hoekwoning	Objectief	Dummie
DHuisTypTussenww	D Respondent woon in een tussenwoning	Objectief	Dummie
AankPrs	Aankoopprijs woning	Objectief	Ratio
DTWoningZTevr	D Respondent is zeer tevreden met de woning	Subjectief	Dummie
DTWoningTevr	D Respondent is tevreden met de woning	Subjectief	Dummie
DTWoningMa	D Respondent is gematigd over de woning	Subjectief	Dummie
DTWoningOnt	D Respondent is ontevreden over de woning	Subjectief	Dummie
Omgevingskenmerken			
DTBebouwAant	D Respondent vind bebouwing in de buurt aantrekkelijk	Subjectief	Dummie
DTBebouwMatig	D Respondent vind bebouwing in de buurt matig aantrekkelijk	Subjectief	Dummie
DTBebouwOnaan	D Respondent vind bebouwing in de buurt Onaantrekkelijk	Subjectief	Dummie
DGehechtBZEens	D Respondent is zeer gehecht aan de buurt	Subjectief	Dummie
DGehechtBEens	D Respondent is gehecht aan de buurt	Subjectief	Dummie
DGehechtBNietEnOne	D Respondent is neutraal over gehechtheid aan de buurt	Subjectief	Dummie
DGehechtBOneens	D Respondent is niet gehecht aan de buurt	Subjectief	Dummie
DConBuur1Veel	D Respondent heeft veel contact met directe burens	Subjectief	Dummie
DConBuur1Matig	D Respondent heeft matig contact met directe burens	Subjectief	Dummie
DConBuur1Weinig	D Respondent heeft weinig contact met directe burens	Subjectief	Dummie
DConBuur2Veel	D Respondent heeft veel contact met overige burens	Subjectief	Dummie
DConBuur2Matig	D Respondent heeft matig contact met overige burens	Subjectief	Dummie
DConBuur2Weinig	D Respondent heeft weinig contact met overige burens	Subjectief	Dummie

Variabele	Label	ob/sub	Schaal
Onafhankelijke variabele			
DBrtPrtVer	D Respondent vind dat men op een prettige manier met elkaar omgaat in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtPrtMatig	D Respondent vind dat men op een prettige manier met elkaar omgaat in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtPrtOnver	D Respondent vind dat men op een onprettige manier met elkaar omgaat in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtVeiligBang	D Respondent is bang om lastiggevallen of beroofd te worden in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtVeiligMBang	D Respondent is matig bang om lastiggevallen of beroofd te worden in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtVeiligNBang	D Respondent is niet bang om lastiggevallen of beroofd te worden in de buurt	Subjectief	Dummie
DBrtVAV	D Buurt is er afgelopen jaar op vooruit gegaan	Subjectief	Dummie
DBrtVAG	D Buurt is er afgelopen jaar gelijkgebleven	Subjectief	Dummie
DBrtVAO	D Buurt is er afgelopen jaar op achteruit gegaan	Subjectief	Dummie
DBrtZVAV	D De buurt zal er het komende op vooruit gaan	Subjectief	Dummie
DBrtZVAG	D De buurt zal het komende jaar gelijk blijven	Subjectief	Dummie
DBrtZVAA	D De buurt zal er het komende jaar op achteruit gaan	Subjectief	Dummie
DGehechtPIGeh	D Respondent is gehecht aan de woonplaats	Subjectief	Dummie
DGehechtPINGeh	D Respondent is niet gehecht aan de woonplaats	Subjectief	Dummie
DWinkelsTevr	D Respondent is tevreden met de winkels in de buurt	Subjectief	Dummie
DWinkelsNTevr	D Respondent is ontevreden met de winkels in de buurt	Subjectief	Dummie
DHaltesTevr	D Respondent is tevreden met het openbaar vervoer in de buurt	Subjectief	Dummie
DHaltesOntevr	D Respondent is ontevreden met het openbaar vervoer in de buurt	Subjectief	Dummie
DGroenTevr	D Respondent is tevreden over het groen in de buurt	Subjectief	Dummie
DGroenOntevr	D Respondent is ontevreden over het groen in de buurt	Subjectief	Dummie
DScholenTevr	D Respondent is tevreden over de basisscholen in de buurt	Subjectief	Dummie
DScholenOntevr	D Respondent is ontevreden over de basisscholen in de buurt	Subjectief	Dummie
Cohesie	Beoordeling van de sociale cohesie	Subjectief	Ratio
Verloed	Beoordeling van de verloedering	Subjectief	Ratio
Overlast	Beoordeling van de overlast	Subjectief	Ratio